

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות
 ללא חדשות
 ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הרב אריה צבי פרומר זצ"ל הי"ד הידוע כרבי מקוז'יגלוב - נולד בעיירה טשלוודז' ליד בנדין שבפולין בשנת ה'תרמ"ד (1884). התייתם מאמו בהיותו בן שלוש מאורע שבעקבותיו גדל אצל קרובי משפחתו בוולברום. בגיל 12 למד בישיבת אמסטוב. שם נודע כעילוי. ולאחר מכן למד אצל האדמו"ר מסוכאטשוב. לאחר פטירת האדמו"ר בשנת ה'תר"ע (1910) התבקש לעמוד כראש הישיבה בסוכוטשוב וכיהן בתפקיד זה עד שנת ה'תרע"ו (1916).

בתחילת מלחמת העולם הראשונה עבר לוורשה ועם סיום המלחמה בשנת ה'תרע"ז (1917) החל לכהן בקוז'יגלוב. שם הקים ישיבה כאשר הרבנית הייתה מבשלת ופרנסתם הייתה בדוחק. בישיבה זו עמד בראשה עד שנת ה'תר"פ (1920). בהמשך שימש כרב בזבירצה ובסוסנוביץ. בשנת ה'תרצ"ד (1934), בעקבות פטירתו של ר' יהודה מאיר שפירא התמנה לראש-ישיבת חכמי לובין. בתפקיד זה כיהן עד הריסתה ע"י הנאצים בשנת ה'תרצ"ט (1939).

יזם את לימוד המשנה היומית. בקי גדול בנגלה ובתורת הקבלה והסוד. הצטיין בקיום מצוות הצדקה למרות מצבו הכלכלי הקשה. החמיר על עצמו בקיום המצוות, בעוד שלאחרים היה מקל. שקדן עצום. בעל זיכרון מפליא. נוסע בחסידותו וקדושתו. בתקופת השואה עבר לגטו ורשה ושם הקים ישיבה עם ר' אברהם ויינברג בבונקר. לאחר דיכוי מרד גטו ורשה הוגלה למחנה ההשמדה מאידנק. מסופר עליו שבהתקרבו לתא הגז מחא כפיים ותפילה בפיו: "ב"ה שהנני נספה על קידוש שמו הגדול". נרצח בשואה ב-כ"ז ניסן ה'תש"ג (1943). חי כ-59 שנים.

אביו: ר' חנוך הענדיל (עבד לפרנסתו כחייט). **אמו:** מרת מרים קיילא לבית שוויצר. **רעייתו:** אסתר (בת דודו, בתו של ר' יהודה שרגר שוויצר). **ילדיו:** דב, אברהם, בנימין ומשה ובנותיו מילכה ומרים הי"ד (כולם נספו בשואה). **מרבותיו:** ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב (בעל ה'אבני נזר'). ר' אפרים צבי איינהורן (רבה של אמסטוב). **מתלמידיו:** אחיו ר' אלעזר נחום, ר' יהושע ליפסקי מלויביטש ור' ישראל אלטר ספרן פוקס (כרבה של דווינסק), ר' יעקב שלמה פרדס. **מספריו:** יארץ צבי- שו"ת יארץ צבי- דברי מוסר וחסידות על התורה, על הגדה של פסח ישיח השדה- על דיני ברכות ותפילה.

בספר 'גאוני פולין האחרונים' מספר תלמידו בישיבת חכמי לובלין, ר' יצחק פלסקר (מח"ס 'שערי יצחק' למסכתות הש"ס), שכיהן שנים מרובות ריש מתיבתא בישיבת 'שפת אמת' ירושלים על היקף גאוניותו העצומה של הרב, חריפותו ובקיאותו **וכיצד ניתן היה לראות בחוש כי כל התורה הייתה מונחת בראשו.**

"כל מי שראה והביט אי פעם בקלסתריו של הקוז'יגלובי, הבחין מיד איך הוא תפוס ברעיונות, אחוז שרעפים, משוטט בעולמות, כאדם המתהלך בארץ וראשו מגיע השמימה. ותמיד ניתן היה לראות את הגאון באותו מצב. בשבתו בביתו, בלכתו בדרך, בשכיבתו ובקימתו. במיוחד היינו עדים לגילויים נפשיים שלו בשעת התפילה. השתפכות לבו ונפשו, התלהבותו באופן בלתי שכיח, עשו על כל המאזינים רושם עמוק ביותר. רשפי אש ניתזו אז מפיו".

"הרבה יותר ממה שכתוב בספריו הנפוצים, המלאים עמקות, בא לידי גילוי בעת שהשמיע שיעורים לפני קהל התלמידים ביח"ל. נהירנא: כיוזם הרעיון של 'משנה יומית', הנהיג הקוז'יגלובי בלובלין שיעור מיוחד ללימוד משניות, והיה בעצמו משמיע שיעור זה ברבים דבר יום ביומו, כשהוא משלב בדבריו כל מיני חידושים וסברות".

"פעם באמצע השיעור, כשאמר סברה פלונית, קם צעיר בשם ר' ישראל יונה בלקובסקי וקרא לעומת הצדיק: "הלא בדברי התוספות מפורש להיפך?". לשמע דברי הצעיר השתררה דומיה בקרב הולמדים. הקוז'יגלובי נעצר לרגעים מועטים, הרהר, ושאל את עצמו בקול רם מתון: "באיזה מקום בתוספות מפורש להיפך? האם במסכת שבת? לא! במסכת עירובין? גם לא! במסכת פסחים? כן, כן, אומנם כן".

"אבל בבקשה ממך", וכאן הפנה את ראשו לעבר הצעיר השואל, "כדי לקבל תשובה לשאלתך יש לעיין היטב במהרש"א על אתר ויתחוויר לך שאין קושייתך קושיא...". האווירה במעמד זה הייתה מחושמלת. **כולנו היינו עדים חיים איך הוא מעביר בזיכרוננו מסכת אחרי מסכת, עם כל פירושי התוספות, והמאורע עשה עלינו רושם בל יימחה...**

הרב מעולם לא חת מפני אף אדם. וכאשר דן, תמיד היה דין אמת וצדק. פעם אחת דן דין תורה בין גביר העיירה ובין איש עני. הרב פסק שלא לטובת העשיר והעשיר נעלב עד עמקי נשמתו. מאותו רגע החליט העשיר לנקום ולהצר את צעדי הרב. הוא התחיל לרדוף אחרי הצדיק ולמרר את חייו.

ברוב חוצפתו הוא 'התחכם' ולאחר שהבין כי הרב מתגורר בשכירות והדירה שייכת לנוכרי, פנה העשיר והציע סכום גדול בהרבה ממה שהרב שילם וביקש לשכור את הדירה. הנוכרי שהכסף קרץ לו, גירש את הצדיק ומשפחתו מדירתו, וכך במשך מספר שבועות התגורר רבינו יחד עם בני משפחתו ב'עזרת נשים' של בית המדרש העירוני.

מאותו הזמן התחילה פרשת הנדודים של הצדיק ומשפחתו. וכך הם נדדו מעיר לעיר וממקום למקום והישיבה נדדה איתו. **סבל ייסורי נפש וחרפת רעב, אבל לא פסק מדרך לימודו וקדושתו. ולמרות שגלות ממעטת את השם, התורה הגנה עליו, והצדיק התפרסם כגאון בכל מקום אליו הגיע.**

האדמו"ר הרב יהושע מאוסטרובא זצ"ל - נולד בשנת ה'תקע"ט (1818). בברית העיד אביו כי בנו הוא נשמת התנא ר' יהושע בן פרחיה. עוד בילדותו נודע בשקדנותו ובהתמדתו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'ת"ר"ג (1843) סירב למלא את מקומו בלנטשנא. אולם בעקבות חולי גדול ושיכנועים רבים מצד ר' ישראל יצחק קאליש מווארקא הסכים למלא את מקומו. משם שימש גם בקהילות קדושות סוסנוביץ ואוסטרובא. רבים הסתופפו בצילו. הצדיק הרב מנחם מנדל (ה'שרף מקוצק) העיד על רבינו כי דעתו נחשבת בשמיים ומכריעה. שימש בנשיאותו במשך 30 שנים. נפטר ביום שישי ערב שבת קודש כ"ח ניסן ה'תרל"ג (1873). חי כ-55 שנים. ציונו בוורשא. את מקומו מילא חתנו הגדול רבי יצחק יעקב רבינוביץ מביאלא.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה לייב יהודה מלנטשנא. **אשתו:** מרת גיטל (בת ר' צבי מנחם מייזליש מקראקוב מח"ס זכרון צבי מנחם). **בתו:** מרת רחל לביאה (נישאה לאדמו"ר ר' יעקב יצחק רבינוביץ מביאלא - מח"ס 'דברי בינה'. נקראה בשם זה לאחר שהילדים שנולדו לפניה נפטרו בינקותם ורבינו קיבל עיצה מאחד מגדולי הדור לקרוא לה שם עוצמתי ולכן נקראה בשם נדיר 'לביאה'). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' שלמה לייב יהודה. ר' שלום רוקח מבעלז, ר' ישראל יצחק קאליש מווארקא, ר' ישראל פרידמן מרז'ין, ר' מנחם מנדל מורגנשטרן (השרף מקוצק), ר' משה מקוברין, רבי מאיר מפרימישלאן. **מספריו:** **יתולדות אדם.**

כאשר רבינו נולד - השמחה הייתה עצומה. הגיע יום הברית. ציבור גדול התאסף. אביו היה בשמחה עצומה ואף גילה, שהמשיך לבנו את נשמת התנא רבי יהושע בן פרחיה, ולכן נתן הרבי לבנו את השם 'יהושע'. המוהל היה אביו בעצמו, אך את הפריעה הוא עצמו לא הצליח לעשות, ולאחר שהתייגע הרבה זמן לפרוע ולא עלתה בידו, קרא לתלמידו רבי שמואל שינאוור וציווה עליו שהוא יפרע. לאחר הברית לקח אביו מגש עם עוגת זנגביל, והסתובב בין העולם כשהוא עצמו מחלק להם עוגות וויסקי לשתייה. באמצע חלוקת הכיבוד נשמעה לפתע צעקה גדולה: "הצילו! הילד גווע למוות!". מיותר לתאר את הרעש שהידיעה המרה עשתה. כל החסידים קמו בבהלה ממקומם, אבל הרבי, אבי התינוק הרגיע את כולם והמשיך לחלק כמקודם עוגות ושתייה. לאחר שכולם התכבדו, ציווה הרבי להביא לפניו את הילד ואמר: "למה הנכם מבלבלים את הראש, וכי מה חסר לילד, הוא רק עייף מקבלת עול מלכות שמיים שרק זה עתה קיבל על עצמו". החזירו אותו לאימו. ואכן לאט-לאט פתח הילד את עיניו, והזיז את כל אבריו. ובכמה הזדמנויות היה רבי שמואל שינאוור צועק: "יהודים, אני מעיד, שכאן נעשתה תחיית המתים!". (תורת הרה"ק מלענשטנא עמ' רמ"ח)

הרב משה חי קליגסברג חתן הרה"ק רש"ל מלענשטנא זצ"ל סיפר, כי גיסו (רבינו) בן יחידו של חותנו, קודם שבא בקשרי תנאים, שלח מחו' את הרה"צ רבי שמואל שינאוור בעל רמתים צופים ללענשטנא, לבחון את רבינו, והיה אז ילד ולמד בחדר, וציווה שילמד את המשנה, והתחיל רבינו ללמוד, ואמר: "התקין רבן גמליאל הזקן", (כלומר, שרבן גמליאל תיקן את הזקן), אשר כל אומה ולשון לא ישלוט בה. וצווח עליו ר' שמואל: "די עם הארץ". ונכנס הילד לאביו הקדוש וסיפר לו את הפירוש שהוא אמר במשנה, ואשר ר' שמואל צעק עליו והגדירו כעם הארץ. ואז קרא אביו הקדוש להרה"צ ר' שמואל ואמר לו: "אינכם יודעים מה שהוא רואה, שיהיה ח"ו גזירת המלכות על זה, ובזה הפירוש המתיק הדבר". וגם התבטא בהתפעלות: "לא ידעתי כי יהושע'לי שלי יש לו השגה ב"ג תיקוני דיקנא קדישא, ואני מבטיח לכם שאתם תעמדו עוד כל היום תחת פתחו, קודם שתוכלו להיכנס אליו". ואח"כ כשנעשה רבינו למנהיג ישראל, בא הרה"צ ר' שמואל לסאסנאוויץ ועמד תחת פתחו כל היום, לקיים דברי רבו ואביו הקדוש זי"ע. (קרני ראם, להגרא"מ רבינוביץ, עמ' י"ט)

בעת שנפטר אביו הקדוש מלענשטנא, רבינו לא רצה להנהיג את העדה בהטעימו: "כמה יסורים וצרות עברו על אבי הקדוש, עד שנעשה רבי, ואני בלי יסורים תיכף אני רבי?!". ואמר לחסידיו אביו את אותם הדברים, וסיים: "אבל קשה עלי פרידתכם, שתיפרדו איש מרעהו, על כן אני מבקש שניסע כולנו לצדיק אחד". ובחר באדמו"ר הק' מווארקא ר' ישראל יצחק קאליש. ואמר שגם הוא יסע לשם, וכן היה שרבינו נסע לווארקא. ואח"כ כשרצה לנסוע משם, אמר לו האדמו"ר מווארקא, שהוא מוכרח להנהיג את העדה. רבינו לא רצה בשום אופן לקבל זאת. אז אמר לו הרבי מווארקא כי אם הוא לא יקבל עליו הנהגת העדה - הוא לא יאריך ימים. ואף על פי כן לא קיבל רבינו זאת ונסע לדרכו. וכשבא לק"ק שעדליץ, חלה מאוד, ובא גם הרבי מווארקא לשעדליץ לבקרו, ושם אמר לו שוב, שמוכרח לקבל עליו הנהגת העדה, ורבינו קיבל עליו הרבנות. וחזר לבריאותו כמקודם. (תורת הרה"ק מלענשטנא עמ' רנ"ב)

רבי משה קסטנבוים מתושבי ביאלא סיפר, כי אחד מידידיו הנוכרים שהיה מפקד בצבא איבד את ארנקו ובו תעודות חשובות וכן כספים רבים, וחשש היה, שמא ימצא יהודי את הארנק ולא יחזיר לו. בעצת יועציו פנה וביקש ממנו לבוא איתו אל הרבי הגדול כדי שהוא יגזור בחרם על כל מי שמצא את הארנק שיחזיר אותו לבעליו. ר' משה החליט לנסוע איתו לגדול צדיקי הדור בקוצק, שכן שמו של ה'שרף מקוצק', ר' מנחם מנדל מורגנשטרן היה נפוץ בעולם כולו. אולם כשהגיע לשם ונדע להרה"ק מקוצק שר' משה הוא מחסידיו של רבינו, שהתגורר אותה שעה בסוסנוביץ, טען כלפיהם: "מדוע אינכם נוסעים לסוסנוביץ?"

בתשובה לטענת ר' משה שרבו אינו ידוע בעולם, סיפר הרה"ק מקוצק בשבחו של רבינו וגילה, כי בראש השנה התאספו כמה מצדיקי הדור לפני בית דין של מעלה וטענו כי **כשל כוח הסבל של מצוקת הגלות**, ורצו לדחוק את הקץ. מובן, שהיו מימינים ומשמאילים, אולם לפתע פינו כולם את הדרך לאברך אחד שבא להכריע את הכף, ואמר כי הוא אינו מסכים לכך, שעל ידי דחיקת הקץ ילכו לאיבוד כמה וכמה יהודים, כי לא יוכלו לסבול את הצרות, אם יבואו עליהם בפעם אחת בזמן קצר. ה'שרף מקוצק' אמר, **כי האברך הקדוש הזה, שהוא רבינו, הכריע בדעתו את כל הצדיקים, ואם כן דעו, כי למעלה אין מחשיבים אותו לרבי קטן.** (סיפורי בי"ד של מעלה, עמ' כ)

מעשה באדם אחד ממזריטש שנכנס אצל צדיק אחד. ציווה עליו אותו צדיק לרכוש כרטיס הגרלה, וזכה בעשרת אלפים רובל. שב האיש אל הצדיק וסיפר לו זאת, נענה אותו צדיק, אין כוונתי ל"זה", וציווה עליו לשוב ולרכוש כרטיס נוסף, והפעם זכה בחמישים אלף רובל. מאז נקרא שמו בפי תושבי עירו 'הנגיד החדש'. פעם אחת שהה האיש בבית פלוני, ושמע, כי בבית הסמוך נמצא רבי. היה זה הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זצ"ל. 'הנגיד החדש' היה חבוש רק בכיפה, וכובעו העליון לא היה אצלו, וכך נכנס לרבינו ונתן לו את ידו לשלום. שאל הרבי: "מי זה?". אמרו לו 'הנגיד החדש'. נזרק מפיו הקדוש, 'העני הישן', ור"ל נעשה עני מדוכה... (בישישים חכמה להרנ"ג ויינטרוב, עמ' קנ"א)

הרב המקובל יחיא צאלח זצ"ל המכונה מהרי"ץ- נולד בצנעא בירת תימן בחשוון ה'תע"ה (1715) לאחר תפילותיה ותחנוניה של אמו לזכות לבן זכר אשר יהיה צדיק ויאיר את עיני ישראל בתורה. כשנולד על ידו שמה פך שמן. ועמדה להתפלל, אמרה לפניו: "ריבוננו של עולם, עשה למען שמך הגדול והקדוש, ויהיה הבן הזה תלמיד חכם גדול, ויצא שמו וטבעו בעולם, וצדיק יסוד עולם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך". באותה שעה הקיפה על הילד ועל השמן שבע פעמים, ומיד ירד ניצוץ של אש מן השמים ונכנס בתוך פך השמן, והבינה שהתקבלה תפילתה עמדה והשקתה את השמן לילד.

מילדות ניכר בגדלותו ובחריפותו ונחשב כעילוי, שקד על לימוד התורה: מקרא משנה, תלמוד, הלכות, אגדות, זוהר וקבלה והיה בקי בשמות הקודש. היה אהוב ומקובל על כל בני דורו. שמעו הגיע עד הודו ואף החיד"א התכתב עמו. בנה מכספו את ביה"כ מחדש וקבע בו ישיבה בשם 'ישיבת מהרי"ץ'. ענוותן וחסיד. השכין שלום בין איש לאשתו, בין אדם לחברו, ובין ישראל לאביהם שבשמים. ברח מפני המחלוקת כמפני האש. לפרנסתו עסק תחילה במלאכת הצורפות, ולאחר מכן בכתיבת ספרי תורה, תפילין ומזוזות. את רבנותו נהג באהבה וחיבה לבני עדתו, ולא חס על כבודו. פעל גדולות ונצורות להעמיד הדת על תילה. התענה 40 יום בכדי להעמיד טעמי התורה על אמיתותם והתפרסם בכל תימן כגאון, כל הלומד בספריו יראה באיזו ענווה ובאיזו יראת כבוד הוא דן בספרי הפוסקים, וגם אם יהיה מאחרוני האחרונים ואפילו מבני דורו. אף כשהוא משיג או חולק עליהם, הוא מקדים לומר: "ואני עפר רגליו", "ואחר לחיכת עפר רגליו", "ולי עבדו קשה", וכהנה רבות. שימש כשוחט ובודק. בשנת ה'תק"ח (1748) החל לשמש כאב"ד ועד פטירתו שימש כדיין, ראב"ד ורב ראשי לכל יהדות תימן. סמכותו בהלכה פשטה בכל ערי תימן, ובתשובותיו מצוטטים ספרי הלכה רבים, אשכנזים וספרדים כאחד. נפטר בשבת פרשת קדושים כ"ח ניסן ה'תקס"ה (1805) בזמן תפילת מנחה. חי כ-90 שנים.

סבא: ר' דוד קאפח (מצד אמו). **אביו:** ר' יוסף. **בניו:** ר' אברהם (ממלא מקומו), ר' יהודה ור' יוסף. וכולם היו ת"ח מופלגים. **בתו:** מרת לולה. **מתלמידיו:** הגאונים ר' אברהם צאלח (בנו), ר' יוסף אלקארה, ר' דוד רצאבי. **מרבתינו:** הגאונים אביו- ר' יוסף, סבו- ר' צאלח, ר' יהודה צעדי. ר' דוד משרקי מזרחי (בעל השתילי זיתים על הש"ע), ר' יחיא אלעראקי הכהן. **מחיבוריו:** פעולת צדיק- שו"ת (3 חלקים) • יזבח תודה- הלכות שחיטה וטרפות • חלק הדקדוק- על ענייני המסורה והדקדוק שבחומש יעץ חיים- פירוש לסידור התפילה התימני (תכלאל) • שושנת המלך- פירוש לשו"ע או"ח • שערי קדושה- על שו"ע יו"ד • יזבח תודה - על הלכות שחיטה בשו"ע.

בעיר צנעא התמנה למושל קצין בשם אלקאצי' יחיא צאלח אלכבסי, שהיה עיוור בעינו הימנית. באו אליו הגויים ואמרו לו: "לא יתכן ששמו של ראש היהודים יחיא צאלח, יהיה כשמך. זוהי פגיעה בכבודך ובמעמדך הרם!". חמתו בערה בו וציווה לקרוא לרבינו. משהגיע לפניו אמר לו: "אי אפשר שיהיו שמותינו שווים, מוכרח אתה לשנות את שמך". ענה לו הרב: "זה שמי לעולם ואיני יכול לשנותו. אבל אם רצונך, שנה את שמך אתה". כעס עליו המושל ואמר לו: "עיוור וחסר דעת, דע שמה שאמרתי אין לשנות". אמר לו מהרי"ץ: "מום שבך אל תגיד. אני עיוור בשמאלית ואתה עיוור בימנית". (רבינו התעורר בעקבות תפילה בזמן עצירת גשמים, כשהטיח דברים כלפי מעלה). אמר לו: "צא החוצה ושב ברחוב, עד שאפסוק את דינך". ענה לו הרב: "כן אעשה כאשר דיברת".

אותו היום היה ערב שבת, וכוונתו של המושל הייתה לעכב אותו עד הערב כדי לגרום לו לחלל את השבת. מהרי"ץ אמר שם קדוש ויחד ייחודים נוראים, ומכוח זה נוצר במקומו אדם כדמותו, והוא הלך לטבול כמנהגו, ואחר הצהריים הלך כדרכו לבית-הכנסת ללמוד זוהר ושיר השירים וקבלת שבת ותפילת ערבית. והקצין פותח את החלון בכל עת לראות אם הוא יושב שם או לא, ואכן הוא רואה שם ולא ידע כי בפועל איננו שם. (הרב מלבד גדולתו וגאונותו בכל חלקי התורה הקדושה, היה לו יד ושם גם בנסתרות ובשמות הקדושים).

בצאת מהרי"ץ מביה"כ לקדש קידוש ליל שבת, לקח את הכוס בידו וכיוון דעתו נגד אותו רשע. באותה שעה נכנס המושל לבית-הכנסא ומשישב שם נהרס המבנה ונפל כשראשו למטה ורגליו תלויות למעלה, ונעשה ראשו ואוזניו ועיניו ופיו ונחיריו זקקו מטונפים. הוא צעק צעקה מרה, ובאו כל בני הבית, רחצו אותו וניקו אותו. אמר להם: "כמדומה לי, שזה בעוון האיש יחיא צאלח היהודי, שעכבתי אותו מליך לשמור שבת כהלכותו". מיד פנו לדמות הרב ואמרו לו שילך ויחזור ביום ראשון למושל יחיא צאלח אלכבסי ואז נעלמה אותה הדמות.

במוצ"ש, בא רבינו להבדיל על הכוס. לפניו הייתה מונחת שעווה ותחתיה בסיס נחושת. הרב כתב עליו את שם הקצין והדליקה, והניח את המחט כנגדה, והתחיל להבדיל על הכוס. כשהגיע לומר: "וכל היועץ עלינו ועל עמך... בין שהוא בן ברית ובין שאינו בן ברית", כיוון כנגד ליבו של אותו מושל, ולקח את המחט בידו והכניס אותה בשעווה ואומר: "למען שמך, אבדו, בלבלו, בטלו, גדעו, נתצו, הכריתו, החריתו, השמידו, הכחידו, הפר עצתו, קלקל מחשבתו, כדכתיב: 'ישוב עמלו בראשו ועל קודקודו חמסו ירד'. ועל כל מילה תקע את המחט וכיוון על המושל.

באותה השעה המושל צעק ואמר שהוא מרגיש שמחטים נכנסים בבשרו, ובני הבית נבהלו ולא ידעו במה להושיעו. כך עשה רבינו במשך חצי שעה ולאחר מכן כיבה את השעווה ומיד מת המושל וכל אנשי ביתו בנו. לאחר כרבע שעה חזר הרב והדליק את השעווה, ורוח המושל שבה אליו ושמחו בני-ביתו. לאחר מכן חזר רבינו לומר: "וכל היועץ עלינו..." ושוב לקח את המחט כבראשונה וכיוון כנגד אותו רשע. ושוב החל המושל לצעוק: "וי, וי, מר ממוות" כך עשה רבינו כל הלילה. כשעלה השחר, כיבה רבינו את השעווה והפילה לארץ ואמר: "כן יאבדו כל אויבך ה', ייתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה". באותה שעה מת המושל יחיא צאלח.

האדמו"ר רבי אהרן הכהן רוזנפלד זצ"ל מפינסק-קארלין זצ"ל - נולד בירושלים בתאריך ב' של ר"ה ה'תרפ"ז (1926). נקרא בשמו על שם אהרון הכהן מכיוון שברית המילה התקיימה ביום הכיפורים. עוד בעודו נער, ניכר בעיני כל רואיו את הנהגותיו המופלאות: אהבת התורה שבו, הענווה, כיבוד האב המופלג. חוט של חסד ומידות תרומיות אפפו אותו ואת דמותו ונודע כמתמיד עצום ועובד ה' מופלא. למד בישיבות 'חיי עולם' ו'קרלין' בירושלים.

כל שנותיו הרביץ תורה לרבים, וכיהן במגיד שיעור בישיבת 'עץ חיים' ובישיבות בעלז בארץ ובבלגיה. בשנת ה'תשנ"א (1990) הוכתר כאדמו"ר לעדת חסידי פינסק-קארלין. והמשיך בדרך ההנהגה שיינק מרבו ר' יוחנן. דהיינו כוונה, השתפכות הנפש, דבקות נפלאה והתלהבות בתפילה. **הקפיד לעמוד על רגליו במשך כל התפילה, ואף בימי חוליו.** התמיד בלימוד התורה וניצל כל רגע נתון. הדגיש את החשיבות של 'זמן' והתריע על בזבז הזמן ולימוד התורה.

אלפים שיחרו לפתחו להתבשם מאורו ושיחות קדשו. נודע בגודל כוחו לעורר לבבות ישראל והתפרסם כצדיק נשגב הפועל ישועות בקרב הארץ. כל צרה בקרב העם המיטה את לבבו. בליל פטירתו של רבו, ר' יוחנן פרלוב, הקיץ רבינו משנתו לפתע בבעתה. הוא חש לבית המדרש ופתח חומש כדי לעמוד על טיב החרדה, כדרכו במקרים אלו, והנה לחרדתו נפתח החומש במילים 'ידום אהרן'. הוא הסיק מכך כי נשבה ארון הקודש ואכן כך התגלה. נפטר בליל שבת קודש פרשת שמיני (בפרשת השבוע בה מופיע הפסוק: "וַיִּדְם אֶהָרֹן וַיִּקְרָא יְיָ ג) כ"ח ניסן ה'תשס"א (2001). חי כ-85 שנים. ציונו בהר המנוחות שבירושלים. בנו, ר' אריה נבחר כממשיך דרכו.

אביו: ר' יצחק מנשה. **אמו:** מרת הדס (בתו של רבי יהושע העשיל הלטובסקי). **נשותיו:** יוכבד מונטשע (זיווג ראשון- בת דודו ר' חיים ישראל הלטובסקי), אלמנתו של ר' צבי הברשטאם. **בניו:** חמישה ילדים מזיווג ראשון- ר' אשר, ר' יצחק מנשה, ר' אריה. **מרבותיו:** ר' יוחנן פרלוב מקרלין, ר' אברהם אלימלך מקרלין. **מספריו:** יאורחות אהרון- על התורה, מועדים וענייני חינוך.

○ יפר אברך ירושלמי, כי אחרי בואו בברית האירוסין נכנס אל רבינו להתברך בברכת מזל טוב, הצדיק קיבלו כדרכו בקודש במאור פנים ובחביבות יתירה, כשנפנה ללכת שואלו רבינו: "למה אינך לובש מעיל בימי טבת הקרים?", הרכין הלה את ראשו וענה בלחשה כי אין לו מעיל, על אתר קם רבנו ונכנס לחדר השני, נטל את מעילו הוא ונתנו במתנה לחתן, שניסה להתנגד אך ללא הועיל. וכן קרה לא אחת, שהיה רבנו נותן צעיפו לבחור, שראה, כי אינו לבוש כדבעי ואינו מוגן כראוי מפני הקור...

באחד ממסעותיו של רבינו לעת זקנותו נקלע ליישוב אחד, וארע לפתע, שהיה נזקק לנקביו. לא אבה רבינו להיכנס לבית-מדרש המקומי מפני כבודו של בית המדרש, וגמר אומר לעלות לבניין מגורים. שירך רבינו את רגליו ועלה לקומה הראשונה והקיש בדלת, נפתחה הדלת ע"י איש גס רוח, מששמע את הבקשה, החל לשפוך עליו קיתונות של גערות וגירשו בקללות ובבושת פנים. חזר רבינו על עקבותיו, והחל לשרך רגליו החולות והזקנות לקומה העליונה והתברר, כי לא הייתה מיושבת בדיירים, כך שהוצרך לעלות לקומה נוספת. עודו עולה מדרגה אחר מדרגה מתנשם ומתנשף מכובד המאמץ, ובן לווייתו שומע, כי שפתי רבינו ממלמלות משהו, היטה את אוזנו כאפרכסת, ונדהם לשמוע את רבינו חוזר שוב ושוב: "תמחל ה' למי שמצער לי, מחול לו. תמחל לו ה', מחול לו".

פ עם אחת התהלך רבינו ברחובה של עיר והבחין בשני ילדים, העומדים וממתינים שיעבירו אותם את הכביש, ניגש רבינו נטלם בידיהם והחל להעבירם את הכביש. משמשו בקודש לא יכול לסבול זאת וביקש לרבינו, כי יניח לו להעבירם את הכביש, על כך השיב לו רבינו: "ותפילין, אתה גם מניח במקומי?".

פ עם נראה רבינו במנעלים חדשים לרגליו בעוד הקודמים לא היו במצב גרוע כל כך. התפלאו בני המשפחה, כי נודע רבינו כמסתפק במועט וכאינו ממחר לרכוש דברים חדשים... הרצו בפניו את התמיהה ורבינו נענה ברגש: "לא הרחק מכאן פתח אברך אחד חנות נעליים למחירתו והבחנתי כי אינו רואה סימן ברכה. הרגשתי בנפשי צורך לחזקו ולעודדו, ולכך רכשתי אצלו זוג נעליים כדי לשמחו".

באחד מימי ערבי פסחים, בא לפני רבינו אברך שבור ודמעתו על לחיו, מתנצל הוא בפני רבינו, כי אמנם אינו מכירו, אך מרגיש הינו, כי הוא צריך לשפוך את מר נפשו. היא סיפר כי התברך במשפחה ברוכת ילדים וכולם תינוקות ועולי ימים, ולפני מספר שבועות עמדה זוגתו והודיעה נחרצות כי השנה די לה בטיפול היומיומי בגידול הילדים, ואין זמנה עימה לעבודת הניקיון לפסח, ועל כן מטילה את כל עבודות הניקיון וההכנה לפסח על כתפיו הרכות. וזה כמה שבועות, שעומד מהבוקר עד הלילה ונקרע מהעבודות המפרכות שלא הורגל בהם, ולא רק זאת, אלא גם הבית צר מהכיל, ואינו מצליח לעשות מאומה מרוב אי הסדר השורר בבית וקרוב הוא לסף התמוטטות.

עמד רבינו והיטה אוזנו תוך ירידה לפרטים הקטנים בהשתתפות כנה, מנחם ותומך ומאמץ ברכיים כושלות. בערב פסח בבוקרו של יום מזמן האברך לבית רבינו, והנה בא לקראתו רבינו בצהלה ובסבר פנים יפות, תוך שהוא נענה אליו: "הלא עבדת בערבי פסחים עבודה מייגעת ומפרכת, חשבת, כי מגיע לך קצת תגמול. הנה קניתי לך טלית מהודרת והשחלתי בעצמי את הציציות, גם אביא לך ג' מצות משלי לליל הסדר". פני האברך אורו, עיניו זרחו באושר בראותו כי יש מישהו שקרוב לליבו, שמשתתף ומרגיש בקשיים העוברים עליו. "מה אומר ומה אדבר" - מסיים האברך - "אותה שנה ערכתי את ליל הסדר בהתרוממות הנפש והמוחין, ובשמחה מיוחדת".

באחד הימים התקשרה אלמנה מרת נפש לביתו של רבנו וגוללה את מר ליבה, כי מאז פטירת בעלה נע ביתה כספינה בלב ים, והנה זה בנה הגדול עליו תלתה תקוותיה, החל מגלה סימני רפיון בלימודיו, ולכן חששה היא מאוד לעתידו. רבנו מעולם לא הכיר את המשפחה, אך זה לא מנע ממנו מלהשיב לה על אתר: "אמרי לבנך שיבוא אצלי מחר!". למחרת בא הבחור לבית רבנו, והצדיק אומר לו: "שמע בני, זה זמן רב אין לי חברותא כלבבי בשעות הערב. שמא תואיל להיות לי חברותא?".

ניצב הבחור כלא מאמין ובניע ראש הביע את הסכמתו. מאז היה רבנו לומד עמו בחברותא דבר יום ביומו, כשעד מהרה חודרת השפעת הלימוד על נפשו ועל פניו נראים ניצנים של שינוי. לעת שבת בא לבית אמו, וראה זה פלא, ברוב חן ניהל את סעודות השבת, הטה אוזניו בסבלנות לסיפוריהם של אחיו הצעירים ולרחשי לבם, ואף ניחם וחיזק, ממש כמו אב... ראתה האם, הזילה דמעת גיל. החלה לדובבו בעקיפין ברצונה לדעת מה ארע, שח לה כמשיח לפי תומו, שבחר בו הרבי לחברותא, אחר שזמן רב עמל על חיפוש חברותא לשעות הערב...

אחר השבת באה לבית רבנו, נקשה על הדלת ואמרה: "חשבתי שפניתי לאדמו"ר, גילתי שפניתי למלאך! הרבי העניק לי בן חדש!". מני אז היה רבנו לאב המשפחה, נטל על כתפיו לנהל את כל ענייני הנהגת הבית, חינוך היתומים, לדבר עם מוריהם, ולבחון אותם וללמוד עמהם שיעור דבר יום ביומו. והיא חשה ויודעת כי כעין כותל המערבי הוא כאן, ובהתאם לזה היא פוקדת את מעון קדשו כמעט מדי יום ביומו בכל עת אשר צר לה, מבקשת ייעוץ והדרכה על כל צעד ושעל.

הלימודים עם בחור זה נמשכו זמן רב, ורבנו הקפיד מאוד על שעת לימוד זו. על אף סדר יומו העמוס והגדוש, שיעוריו הרבים, וקבלת קהל וכו'. בנישואי אחד מנכדיו, עזב את אולם השמחות תיכף אחר החופה והתיישב ללימודו הקבוע עם הבחור... פעם אחת שהה יום שלם בירושלים, וגם למחרת הוצרך לשהות בה. הציעו לו, למען לא יצטרך הצדיק לשוב למחרת, ללון בירושלים. לשמע דברים אלו אמר: "כיצד אשאר פה והלא יש לי חברותא בבני-ברק?!".

מעשה היה בימי חורפו עת נסע רבנו לשבות שבת באתרא קדישא מירון. בערב שבת בא בסביבתם זקן חולה ומוזנח, שהפיץ סביבו צחנה נוראה שלא ניתן היה לעמוד בפניה. בעוד הכל נפנין הימנו לצדדין, קרב אליו רבנו הניח יד אוהבת על כתפו, והחל מגלגל עמו בשיחה. ארשת עונג התפשטה על פניו המעונות של הקשיש, והוא החל מספר לרבנו מהרהורי ליבו העגומים... לא היה קץ לאושרו.

"יש לך היכן לישון?", שאלו רבנו בסיום השיחה. "לא!" השיב האיש, "אה!", זרחו פניו של רבנו. "מובא בהלכה, שאל לו לאדם לישון יחידי בחדר. הנה אני נמצא כאן ואיש אינו ישן עמי בחדרי. אין זאת אלא כי נשלחת כדי להיות לי לשותף בחדרי..." וזאת למרות העובדה, כי רבנו היה חולה באסטמה והיה זקוק לאוויר זך ונקי, סידר לו רבנו לקשיש החולני מיטה בחדרו שלו...

○ יפר אחד מתלמידי רבנו בכולל יורה דעה, כי פעם נכנס ובא יהודי קשה יום להיכל הכולל, והסיח את לבבו השבור לפני ראש הכולל, הוא רבינו, על גודל מצוקתו ועניותו הרבה. לא היסס רבנו ועל אתר הוציא מחיקו מעטפה, המכילה צ'ק, שקיבל אותו היום מהנהלת הכולל כמשכורת של חודש שלם ומסרה בשלימותה לידי האיש המאושר...

הרב משה הלברשטאם זצ"ל - נולד בעיר טשקווא (טשאקאווא) שבגליציה ב-ח' ניסן ה'תרצ"ב (1932). בהיותו כבן שלוש עלה לארץ ישראל עם משפחתו. בשנות ילדותו למד בת"ת 'תורה ויראה' בירושלים והתבלט כבר אז בכישרונותיו ובחריפות שכלו. את ילדותו ושנות נעוריו נאלץ לעבור לבדו, כאשר אביו נותר בארה"ב והוא בירושלים וגדל בתנאי מצוקה קשים.

בבחרותו למד בישיבת 'בית אברהם' סלונים והיה מבחירי התלמידים ואחר כך בישיבת חכמי לובלין בבני ברק. בימי אברכותו התמיד בתורה בכולל 'תרביצא' בירושלים, שם נודע בשקידתו העצומה והמופלגת. במשך כעשרים שנה הורה בישיבת "בית יוסף צבי דושינסקי". בשנת ה'תשכ"ב (1961) מונה לראש ישיבה בישיבת "דברי חיים" – טשאקאווא. בשנת ה'תשכ"ז (1966) מונה כמורה צדק בולט ודיין בבד"ץ של העדה החרדית בירושלים.

הסמיך להוראה מאות רבנים. שימש בתפקידים רבים ועמד בראש כולל חבת ירושלים, התומך בעניי ארץ ישראל. שימש כסמכות הרוחנית העליונה של ארגון הצלה ישראל, של בית הרפואה ביקור חולים ושל המרכז הרפואי שערי צדק. פעל רבות גם בעניינים ציבוריים ובמעשי צדקה וחסד. יהודים רבים פנו אל הצדיק בכל העניינים ומכל גווי הקשת. נפטר ב-כ"ח ניסן ה'תשס"ו (2006) לאחר שלקה בלבו וכעבור מספר שעות נתבקש לבית עולמו. חי כ-74 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יעקב (האדמו"ר מטשקווא). **אמו:** בתו של האדמו"ר ר' שלום משאך. **מרבתי:** ר' שלום נח ברזובסקי זצ"ל, ר' יהודה הורוויץ מדזיקוב זצ"ל, ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל. **מאחיו:** ר' מאיר (האדמו"ר מטשאקאווא בני ברק), ר' נפתלי (האדמו"ר מטשאקאווא). **אשתו:** בתו של ר' הלל שלזינגר (נישא בשנת ה'תשי"ב). **בניו:** ר' יקותיאל זלמן (אבד"ק טשאקאווא בארצות הברית), ר' שמעון שמואל (ראש כולל דברי משה). **חתניו:** ר' מתתיהו דייטש (רבה של שכונת רמת שלמה בירושלים ונשיא מכון יד הרמ"ה), ר' דב גולדרינג (רב ביהכ"נ "היכל אהרן" בשכונת אחוה). **מספריו:** **ידברי משה- שו"ת**.

רבינו ראה במטרת חייו להסמיך מורי הוראה בישראל. כל אברך, שהיה נבחן אצלו 'להוראה', היו אביו וחותן האברך מקבלים שיחת טלפון אישית מהצדיק, שהיה מספר להם ומחמם את ליבם, כיצד הצליח בנו או חתנו לעמוד במבחן, ומחוזה דעתו, כי נשקף לו עתיד מזהיר בעולם ההוראה. כל זאת עשה כדי להגדיל את כבוד האברכים בעיני בני משפחותיהם, ע"מ שיתנו להם את התמיכה המשפחתית הדרושה להמשך הדרך, ואגב אורחא גם לעודד את האברכים עצמם, שלבטח ישמחו לשמוע מפי הוריהם או חותניהם על דבר השיחה שהתקבלה מהצדיק. נקל להבין מה חוללו טלפונים אלו.

לפני שנים רבות הגיעה רבנית חשובה, שהתאלמנה מבעלה, ואחד מבניה סירב להשקיע בלימודיו. היא הופיעה בביתו של הרב עם הילד, הרב נענה על אתר ואמר לילד: "נכון שאתה אוהב לאסוף בולים?". הנער המופתע השיב בחיוב. מיד אמר לו רבינו: "אני מקבל בולים עם מעטפות מכל העולם, אם תתמיד בלימודיך- ואקבל דיווח על כך, תקבל בכל הזדמנות מספר בולים חשובים ממדינות שונות". כך הפך רבינו לאספן בעבור התחזקותו הרוחנית של נער יתום.

מאחר שביקש רבינו לעודד רבות את מחברי הספרים לפיכך מעבר להסכמות, שנתן הצדיק לכל מי שביקש ממנו, היה רבינו רוכש מאותו אברך עוד עשרה ספרים מהמהדורה הראשונה, כדי לעודדו להוציא עוד ועוד ספרים נוספים.

פעם, מתוך פעמים רבות, התעסק ר' משה עבור חתן וכלה יתומה ומסר את נפשו בכל העניינים, הן בעניין הממון והם בשאר הסיפורים מהחל עד כלה. והנה בעת שחילקו בני המשפחה את ההזמנות, משום מה נשכח מהם להזמין את רבינו, ורק ממש סמוך לחתונה זכרו כי שכחו לתת הזמנ ל"אבי" השמחה רבינו זצ"ל. מיד הם הגיעו בבהלה וביקשו את מחילתו כי שכחו להזמין. נענה להם רבינו בחדווה: "למחול- וודאי שאני מוחל, אבל בכל זאת קפידא לי עליהם". "מדוע?", נבהלו. ועל כך השיב רבינו: "מדוע לא נתתם לי, שאני אחלק אישית את כל ההזמנות, הרי זו שמחה שלי...".

מרת ו' המתגוררת בשכונת למשפחת הרב מספרת: "היה יום שישי קצר ולחוץ, ניסיתי להשתלט על עבודות הבית והחלטתי להכין את פלטת השבת מוקדם יותר. הרמתי את הסירים במטרה להניחם על השיש למספר דקות, כשלפתע הבחנתי ברוטב הבשרי שלי הגולש אל- סיר הדגים. בשר ודגים יחד, מה עושים?! פונים כמובן לרבי משה בשאלה והתשובה לא בוששה לבוא- **הדגים אסורים**. השעה דחוקה הייתה, לא היה לי פנאי לחשוב על הדגים. דקה לפני הצפוף, המעיד על כניסת השבת, נשמעו נקישות בדלת. **להפתעתי שליח מבית הרב הביא קדרה עם דגים מבושלים מעלי ניחוח**. (הסיפורים מעובדים מתוך הספר 'ממשה ועד משה')

הרה"ק רבי משה פאלייר זצ"ל - הידוע כרבי מקוברין או הקוברינר. נולד בפּיִסְק ששל יד קוברין (הסמוכה לבריסק) ב-ט"ז כסליו ה'תקמ"ד (1783). כבר בהיותו ילד קט עמדו רבים על טיבו כי לגדולות נועד. לאחר פטירת רבו, ר' נח (בשנת ה'תקצ"ג - 1832) נתנו תלמידיהם את עיניהם ברבינו שימלא את מקומם, אך הוא בענוותנותו הרבה סירב ואמר, שאינו ראוי להתעטר באצטלת האדמו"רות ולהנהיג חצר.

לאחר הפצרות מרובות ומשלא הניחו לו החסידים, הפך לאדמו"ר. במשך כ"ו שנים שימש כאדמו"ר לאלפי חסידים מגזע קרלין ולאכוויטש, שנהרו אל חצר קודשו עד לפטירתו. נהג להקפיד על טבילה במקווה, גם כאשר היה קר כקרח.

נהג לקיים מנהגים רבים בקדושה וטהרה וכן לקבל את השבת מבעוד היום גדול. כל ימיו עמל לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו. העיד על עצמו, כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר עד כדי חוט השערה, ועמל רבות כל חייו כדי לשבר מידה זו.

רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. ניבא את יום פטירתו. נודע בענוותנותו המופלאה גם לאחר ששימש כאדמו"ר. פעמים רבות תמה על האלפים הרבים הפוקדים את חצרו. פעם אף ציין ואמר, כי חסד עשה עימו הקדוש ברוך הוא לעת זקנתו, שכיוון שראה שבכל ימיו היה רגיל לישב בחברת אנשים ודרך הזקנים שיושבים לבדם, על כן לעת זקנתו גרם הקדוש ברוך הוא, שאנשים ימשכו אחריו וכך הוא יכול להמשיך באורח חייו אליהם הורגל כשסביבו אנשים רבים.

במשך עשרים ושש שנים הנהיג את קהל עדתו. נפטר ב- כ"ט בניסן ה'תרי"ח (1858). חי כ-74 שנים. על אוהל קברו נכתב שמי שיפריז בשבחו "אקום ואטור בו בזה ובבא, אבל מותר לכל אחד להגיד עליי שהייתי אוהב ישראל". לאחר פטירתו פנו רוב חסידיו לרבי אברהם וינברג, מייסד שושלת חסידות סלונים.

אביו: ר' ישראל אליעזר. מרבתי: ר' משה משרשוב (צדיק נסתר), ר' מרדכי (ראש שושלת לאכוויטש), ר' נח מלאכוויטש, ר' ישראל מרוז'ין. **מספריו:** יאמרות טהורות יורשה תר"ע יבאמרות משה

פ עם בערב ראש השנה שאל את אחד האברכים הצעירים, שהיו סמוכים על שולחנו, האם אביו שנמנה על חסידיו יצא לדרוך לחוג את ראש השנה בקוברין, אותו אברך ענה כי ודאי שכך, וזה **שבועות מספר שאביו בדרכו מביתו לקוברין**, הוסיף רבי משה והקשה: "וכמה המרחק יש מבית אביך לקוברין?" ענה האברך: "כך וכך פרסאות", לא נחה דעתו של רבינו ושאל: "ואביך, האם הוא צועד ברגליו או שמא סוס ועגלה יש לו?". ענה האברך הצעיר כי **אביו צועד ברגליו ללא עגלה**, "ובן כמה הוא אביך?" הקשה הצדיק, "בן שבעים שנה" נענה. תפס רבי משה את ראשו בשתי ידיו ואמר לחסידים: "צאו וראו כמה גדול הוא השקר, שאני מסוגל לגנוב דעתו של זקן בן ע' שנה, שיכתת רגליו פרסאות רבות לבוא אליי, עתיד אני ליתן את הדין, על כל אותן פסיעות, שצועדים אליי היהודים הבאים לחצרי לשווא".

כל ימיו עמל רבינו לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו, העיד הוא על עצמו, כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר ומקפיד עד כדי חוט השערה, אך עמל הוא כל חייו רבות על מנת לשבר מדה זו, "ברם", אמר רבי משה, "כששומע אני את החסידים מכנים אותי בתואר 'רבי' מרגיש אני, כאילו דוקרים אותי בחנית".

מסופר, כי חסיד אחד בשם מרדכי הגיע להתארח בשבת בחצרו של רבינו, אך עם כניסת השבת נפל למשכב וחלה ולא יכול היה לקום ממיטתו. כל אותו ליל שבת קדח החסיד בחומו, ואף למחרת נמנע הוא מלקום ממיטת חוליו, רבי משה שמע על החסיד, שבא לחלות פניו אך חלה, וציווה, כי יביאוהו לפניו. משהגיע החולה לפני רבי משה היה מתנווד מרוב חוליו, וכמעט שלא יכול היה לעמוד על רגליו, אך רבי משה לא שת ליבו לכל זאת ואמר לחסיד: "אספר לך מעשה ממורי ורבי - רבי מרדכי מלאכוויטש. מעשה בחסיד, ששמו אף הוא היה מרדכי, שבא לשבות את השבת אצל מורי ורבי, ואף הוא חלה ולא יכול היה לישב ליד שולחנו של מורי ורבי, בא אליו מורי ורבי רבי מרדכי ואמר לו: "המאמין אתה כי מרדכי היהודי ממגילת אסתר הרי הוא צדיק?" - "אכן כן", ענה החסיד.

הוסיף מורי ורבי ושאל אותו: "המאמין אתה כי הרה"ק רבי מרדכי מנשכז צ"ל הוא צדיק?" - "אכן כן", הוסיף החסיד וענה. המשיך רבי מרדכי ושאל: "ומאמין אתה שאני ששמי מרדכי הרי אני צדיק?" - "אכן צדיק אתה", אמר החסיד, "אם כן" - אמר רבי מרדכי - "הרי אנו שלשה צדיקים ששם מרדכי גוזרים כי אתה מרדכי תקום ממיטת חלייך ותבריא. ואכן מיד הבריא אותו חסיד. אף אתה אמר רבי משה לחסיד החולה מאמין אתה במעשה זה ממורי ורבי, רבי מרדכי מלכוביץ? כן - ענה החולה - מאמין אני בסיפור זה, אם כן אמר רבי משה ירצה ה' ותתראפ לאלתר, וכדבריו של רבי משה כן היה, אותו חסיד הבריא לאלתר וקם על רגליו כאחד האדם.

מעשה באיש אחד, שבנו הקטן בן העשר הוכה ל"ע פתאום במכת עיוורון על שתי עיניו. כמובן, האב לקח את בנו לרופאים מן השורה הראשונה - אולם ללא הועיל. בצר להם נסעו האב ובנו אל רבנו לקאברין ויבואו אצלו לעת סעודת הלילה ויגש האבא ויספר לרבינו בבכיות נוראות את כל המאורע, השיב לו רבינו - אין זה כלום, הוסיף רבינו ואמר להם את הפסוק (דברים כ"א) ולא אבה ה' אלוי לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלוי לך את הקללה לברכה, והוסיף רבינו ואמר להם: "לכו ותנוחו מעמל הדרך", והם הלכו לנוח כמו שציווה עליהם הצדיק, הבוקר אור, והנה שבו מאור עיניו של הנער כבראשונה והיה מזה קידוש ה', וראו כולם כמה גדול כח הצדיקים.

הרב הקדוש חיים ויטאל זצ"ל המכונה מהר"ח: נולד בר"ח חשוון ה'ש"ג (1542) בצפת (שהיתה תחת שלטון האמפריה העות'מאנית). משפחתו עלתה מדרום איטליה. השם 'ויטאל' הינו תרגום לטיני של שמו 'חיים'. בשנת ה'ש"ו (1556) החל ללמוד בבית מדרשו של האלשיך הקדוש ובנוסף ללימוד הנגלה נמשך ליבו לתורת הנסתר והוא הצטרף לבית מדרשו של הרמ"ק (ר' משה קורדובירו) ללימוד תורת הקבלה. בשנת ה'ש"ל (1569) עלה רבינו האריז"ל ממצרים והצטרף לבית-המקדש של הרמ"ק הקדוש. זמן קצר לאחר מכן נפטר הרמ"ק ורבינו החל ללמוד אצל רבינו האריז"ל והפך לתלמידו המובהק.

בשנת ה'של"ב (1572) עבר למצרים ובשנת ה'של"ח (1577) עבר לירושלים. מושל ירושלים בשם אבו-סייפין האשים את רבינו כי לא פתח את מי הגיחון (רבינו לא רצה להשתמש בקבלה מעשית) בעקבות זאת נאלץ בשנת ה'שמ"ה (1585) לברוח לדמשק. שנה לאחר מכן חזר לצפת. בשנת ה'שנ"ה (1595) חזר לדמשק וכיהן כרבה שך קהילת סיציליה. שם חלה והתעוור. נפטר ב-ל' ניסן ה'ש"ף (1620) בדמשק שבסוריה. חי כ-78 שנים. יש הטוענים כי ר' חיים פינטו העלה בחשאי את קברו לקריית-מלאכי.

אביו: ר' יוסף קאלאבריס (קלברזה). **מרבותיו:** הגאונים המקובלים ר' יצחק לוריא אשכנזי (האריז"ל), ר' משה קורדבירו (הרמ"ק), ר' משה אלשיך הקדוש. **בנו:** ר' שמואל. **מתלמידיו:** הגאונים בנו, ר' שמואל, ר' חיים הכהן מארם צובא, ר' אברהם אזולאי, ר' יוסף צמח, ר' ישראל סרוק. **מספריו:** הרב סיכם מתורת רבו האריז"ל **יעץ החיים**- שמונה שערים של רבינו האריז"ל (עלהם עבד במשך 21 שנים. בנו, ר' שמואל המשיך אחריו) **יעץ הדעת טוב**- חידושי תורה בנגלה ובנסתר **ישערי קדושה**- מוסר **יספר החזיונות**- חזיונות, חלומות ומחשבות **יספר הגורלות** **יספר התכונה** **יספר הפעולות** **יאוצרות חיים** **אדם ישר** **ימבוא השערים** **יעולת תמיד** **יקהילות** **יעקב** **ידרך** **יעץ חיים** **יפרי** **יעץ חיים** **ינוף** **עץ חיים**.

עם אחת הלכו האר"י ותלמידיו להשתטח על קברם של שמעיה ואבטליון בגוש חלב. כאשר סיים האר"י להתפלל, פנה לתלמידיו ואמר: **"בני, דעו לכם כי שמעיה ואבטליון ציוו עלי לאמר לכם שתתפללו על משיח בן יוסף, שלא ימות בימיכם!"**. לא הבינו התלמידים את דברי רבם, ורק לאחר פטירתו התבררה להם כוונתו, כפי שכתב ר' חיים: **"ומרוב טיפשותו לא הייתה בנו דעת לשאול מיהו משיח בן יוסף, ולא עמד אלא ימים מועטים, והתבקש רבינו האריז"ל לישיבה של מעלה, והתברר למפרע שהוא היה משיח בן יוסף, ומרוב ענותנותו לא רצה לגלות את עצמו"**.

עם אחרת אמר האר"י לתלמידיו: **"אילו הייתה לכם זכות, שהייתי קיים חמש שנים בארץ ישראל, הייתי מחזיר את כל העולם כולו בתשובה ומביא את הגאולה!"**. ואכן בימיו פחדו החוטאים והם ברחו מפניו שלא יאמר להם במה חטאו. ואילו רבים אחרים נכנסו לביתו וביקשו ממנו תיקון לשורש נשמתם. גם נשמות רבות שהיו מגולגלות בחי, צומח ובדומם היו באות לפניו ומבקשות שיתפלל לתיקונן. אולם הדור לא היה זכאי להיגאל, והאר"י הספיק לשבת בארץ ישראל כשנתיים בלבד עד לפטירתו. במשך תקופה קצרה זו הספיק הרב ללמד את תלמידיו ובראשם רבינו, סודות רבים בתורת הקבלה. אך עם כל זאת לא הספיק ללמד את הכל. **"על כל סוד וסוד שמגלים לי מן השמיים, בוכה אני ומזיל דמעות כמספר שערות זקני"**- כך התבטא האר"י לפני תלמידיו. לא כל סוד היה רשות לאר"י לגלות לתלמידיו ואף שילם על גילוי הסודות מחיר כבד מאוד. פעם דרש האר"י לפני תלמידיו סודות בעניין גלות מצרים, ולפתע השתתק.

"מדוע רבינו אינו ממשיך בדבריו?"- תמהו התלמידים. **"סוד גדול יש כאן, ואיני יכול לגלותו שסכנה יש בדבר"**. הפצירו התלמידים כי יגלה סוד זה, אף הוא סירב בתוקף. רבינו החליט כי מוכרח לדעת את הסוד ולא הרפה מהרב, עד שאמר לו: **"דע לך בני, כבר ציווני מהשמיים לגלות לך כל דבר שתחפוץ בו, משום שתפקידי לתקן את נשמתך. אך מבקש אני ממך שלא תפציר בי לגלות סוד זה, כי תיגרם מכך רעה גדולה"**. כה גדולה הייתה השתוקקותו של רבינו אף לשמע דברים מפורשים אלו התעקש לדעת את הסוד. גילה האר"י לתלמידיו את הסוד, וכשסיים את דבריו פרץ לפתע בבכי ואמר: **"ברוך דיין האמת!"**. **וגילה כי בשל גילוי הסוד נגזרה גזרה על בנו משה שימות תוך שבוע**. ונבהלו התלמידים והצטערו צער רב, אך את הנעשה אין להשיב. ואכן, **באותו שבוע חלה בנו משה ונפטר**. לאחר שבוע האבל, קרא האר"י לתלמידיו ואמר להם: **"אל לכם לחשוש שמעתה לא ארצה ללמדכם את סודות התורה, וזאת כדי לתקן את נשמותכם בתכלית התיקון, כדי שתוכלו להפיץ חוכמה זו בעולם כולו!"**. כאשר שמעו תלמידיו את דבריו- שמחו מאוד והדאגה הוסרה מלבם.

לאחר תקופה קצרה, שוב נתקלו במאמר, שהיה בו סוד גדול, ור' חיים ביקש מהאר"י לפרש אותו. **"אל תפציר בי בעניין זה, כי סוד עצום יש בדבר, ובשמים אין רוצים שהסוד יתגלה"**. אולם ר' חיים המשיך להפציר עד שהוכרח האר"י לגלות לו את הסוד. לאחר מכן בכה האר"י בכי גדול, ואמר: **"דעו לכם, שכעונש על גילוי הסוד, נגזר עליי להסתלק מן העולם בשנה זו, ואתם בעצמכם גרמתם לך, בזה שהפצרתם בי לגלותו. על עצמי איני מצטער כלל. אך אני חושש כיצד אניח אתכם כך, ומי ישלים את תיקונכם!"**. כששמעו זאת תלמידיו, פרצו בבכי מר וקראו בצער: **"הלוואי ותילקח נשמתנו במקומך, רבנו הקדוש, עטרת ראשנו"**. ניסה הרב לבטל את הגזרה בכל כוחו. **חיפש ומצא חצר גדולה, ובה בית עם חדרים רבים. הלכו התלמידים וסגרו את עצמם יחד בחדר אחד, ואת בני משפחותיהם שכנו בשאר החדרים. כל משפחה בחדר נפרד**.

כך ישבו התלמידים לפני רבם, והאר"י הקדוש לימד ודרש לפניהם סודות עמוקים בקבלה. ומלאך המוות שרצה ליטול את נשמת האר"י לא יכול היה להיכנס ביניהם. כך במשך חמישה חודשים, אך אז אירע דבר נורא! **בערב שבת פרצה מריבה בין כמה נשים, והנשים סיפרו לבעליהן, ואף הם החלו להתקוטט זה עם זה**. לפנות ערב, יצאו האר"י ותלמידיו לקבל את פני השבת בהרים, כפי שנהגו. כאשר חזרו, נכנס לביה"כ בפנים זעופות, וישב בצער רב. לאחר התפילה ניגש אליו רבינו ושאלו לפשר הדבר. ענה האר"י: **"בקבלת שבת בא אלי המלאך הרע ואמר לי: 'גם אתם גם מלככם תיספו'. הבנתי שניתנה לו הרשות לשלוט בי, וכבר נחתם גזר דיני, וכל זה בשל הקטטה שהייתה היום, כי כל זמן שהיה השלום ביניכם, לא הייתה למלאך המוות דריסת רגל"**. עוד באותה שנה נפטר האריז"ל.

הגאון רבי יעקב ישראל עמדין המכונה יעב"ץ: נולד נולד באלטונה (גרמניה) בשנת ה'תנ"ח (1698). עד גיל שבע-עשרה למד עם אביו. **גאון בפשט ובקבלה.** איש שהאמת הייתה נר לרגליו. **שקדן מופלא.** בגיל 21 נאלץ לעזוב לאמסטרדם שבהולנד (בעקבות פולמוס חריף ביותר שכן בתקופתו של הגאון ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א היה כותב קמיעות ליולדות וכמה מהקמעות הגיעו לרבינו, הוא פתח אותם והיה נראה לו שיש בהם דברי מניות ולכן חשד כי הוא שבתאי ולכן יצא נגדו בגלוי).

בשנת ה'תפ"ח (1728) החל לכהן כרב בעיר הנמל אמדן (גרמניה) ועל שמה קיבל את הכינוי 'עמדין'. לאחר ארבע שנים התפטר ובדרך הלצה אמר: 'ברוך שלא עשני אב"ד (עבד)'. בשובו לאלטונה בשנת ה'תקי"ב (1752) אשתו ובנו (צבי) נפטרו. סירב להתפרנס מהרבנות ולכן פתח בית דפוס עברי, שלח ידו במסחר, וסירב לכהן ברבנות עד סוף ימיו. נפטר ב-ל" ניסן ה'תקל"ו (1776). חי כ-78 שנים. ציונו באלטונה שבגרמניה.

סבא: (מצד האב): ר' יעקב בן בנימין ז"ק (ז"ק ר"ת זרע קדוש). **אביו:** ר' צבי הירש אשכנזי (ה'חכם צבי). **אמו:** מרת שרה רבקה (בת ר' משולם זלמן מירלש נוימרק, אב"ד קהילות אה"ו). **נשותיו:** מרת רחל (בתו של ר' מרדכי הכהן כץ-זווג ראשון), בת אחיו ר' אפרים אשכנזי (זווג שני). **בניו:** ר' אריה יהודה, ר' מאיר, ר' משולם זלמן ור' צבי. **מרבותיו:** ר' צבי (אביו), ר' מרדכי כץ. **מספריו:** חיבר למעלה מ-40 ארבעים ספרים בכל מקצועות התורה. **בית יעקב- סידור תפילה. ילחם שמיים- פירוש על המשנה. מגילת ספר ימור וקציעה- פירוש על שו"ע אורח חיים. מטפחת ספרים- על הזוהר. יעמודי שמיים- סידור. יעץ עבות. ישאילת יעב"ץ- שו"ת. יתורת הקנאות. יציצים ופרחים- בענייני קבלה. ימגדל עוז.**

על שקידתו המופלאה של הרב מסופר, שפעם בא אדם אחד לשוחח עימו, והשעה הייתה קרובה לעשר בבוקר. אמר לו השמש: "תדע לך שהרב לא מקבל עכשיו קהל עד אחר הצהריים". המתין היהודי לשעת קבלת הקהל, והנה הוא רואה שבשעה עשר פתח השמש את דלת ואמר לרב: "השעה עשר", וסגר את הדלת.

לאחר רבע שעה שוב פתח השמש את הדלת ואמר לרב: "השעה עשר ורבע", וכך כל רבע שעה. תמה היהודי על הדבר הזה מאד, ושאל את השמש: 'מה פשר מעשיו?' ענה לו השמש: "אני מודיע לרב בכל רבע שחלפה עוד רבע שעה, והרב מיד מתגבר בצורה יותר חזקה ללמוד תורה, מפני שנזכר שעוד רבע שעה מחייב עברו, והוא מתקרב ליום המיתה, שבו יצטרך לתת דין וחשבון על כל זמן שעבר מחייו".

החליט היהודי, שבפעם הבאה שיפתח השמש את דלת הרב, מיד הוא יחמוק ויכנס פנימה אל הרב. וממחשבה למעשה, ברגע שפתח השמש שוב את דלתו של הרב, חמק היהודי ונכנס לחדר. השמש, בלית ברירה לא אמר לו כלום היות ולא רצה לעורר מהומה, ולכן נאלץ לסגור את הדלת בעוד היהודי נמצא שם.

ישב היהודי בחדרו של הרב, אך הרב היה שקוע בלימודו ולא הבחין כלל באורח. והנה ראה האורח שהרב קם ממקומו כדי לקחת ספר מהספריה, והחליט לעמוד באמצע דרכו של הרב, ואז מן הסתם הרב יבחין בו וידבר עמו. כך עשה. הרב אכן הבחין באותו יהודי הנמצא מולו, אך כשביקש היהודי לדבר עמו, החזיק הרב בזקנו והרימו כלפי מעלה, ולא דיבר.

כאשר ראה הרב אינו מעוניין לשוחח עימו, צא מחדרו, ופנה אל השמש וסיפר לו את מה שהתרחש ושאל: "מה רמז הרב בזה שהרים את זקנו כלפי מעלה?". ענה לו השמש: הרב רמז לך: "תראה, הזקן שלי כבר לבן, וזה סימן מהקדוש ברוך הוא שאני כבר מתחיל להזקין וימיי כצל עובר, עוד מעט אצטרך להקרא לבית דין של מעלה לתת דין וחשבון. ולכן עליי לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה הקדושה", לכן הרים הרב את זקנו כלפי מעלה ולא ענה לך.

ידוע, חשד הרב בגאון ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל כי חלילה הנו מכת השבתאים לאחר שהגיע לידו קמע ליולדת שכתבו הגאון, לאחר שפתח ועיין בו, וראה בו חלילה סימני מינות. הוא כתב לר' אריה ליב באמסטרדם, לר' יעקב יהושע בפרנקפורט, לר' שמואל הלמן ולר' נחמיה ריישר על אודות הקמעות. כולם הסכימו כי ר' יהונתן מכת השבתאים ואינו ראוי לשבת על כסא הרבינות.

לגאון ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל, היה בן אשר לא נהג כראוי, וסטה מדרך הישר. והנה, לאחר שנים לאחר הסתלקותו, התגלה רבי יהונתן לבנו בהקיץ והזהירו שישבו בתשובה, ואכן, בסיכומו של עניין, בנו שמע אליו ושב בתשובה שלמה. הבן באותו את אביו שאל: "אבא, היכן היית עד עתה? מפני מה לא נגלית אלי קודם לכן, ורק כעת, לאחר כמה שנים, נגלית אלי?".

ענה לו ר' יהונתן, שהיה לו דין ודברים ממושך עם הרה"ק רבי יעקב עמדין, שכידוע היה בר פלוגתא גדול של הרבי ר' יהונתן, ועם הרה"ק בעל 'פני יהושע', ר' שמואל הלמן ור' נחמיה ריישר שאחזו כשיטתו של רבי יעקב עמדין. "כאשר טענת", הוסיף רבי יהונתן אייבשיץ לבנו, "בבית דין של מעלה ושאלתי: 'מדוע אין ב"ד של מעלה בא חשבון עם אותם רבנים?' השיבוני שלא יכולים לפעול כנגדם מאומה, מאחר שכל כוונתם הייתה לשם שמיים בלבד. אולם דע לך בני, כי כל האחרים, אלו שהשתתפו במחלוקת שלא לשם שמיים, ירדו לאבדון, ולשאל תחתית".

הרב הקדוש רבי מנחם מנדל מוויטבסק זצ"ל - נולד בשנת ה'תצ"ט בערך (1738). כבר בילדותו דבק במגיד רבי דב בער ממזריטש זי"ע שקירבו מאוד. היה מראשי התלמידים ובמשך מספר שנים רבינו השקיע מאמצים גדולים בלימוד תורה על כל חלקיה. לאחר פטירת המגיד ממזריטש בשנת ה'תקל"ג (1772) התיישב בליטא, אבל בגלל ההתנגדות עבר להורודוק ואח"כ לוויטבסק, שעל שמה נקרא. הקים שם חצר גדולה ורבים אליו נהרו לקבל הדרכה בעבודת ה'. בשנת ה'תקל"ז (1777) עלה לארץ ישראל וכשלוש מאות נפשות עלו איתו. כשהגיע לארץ ישראל התיישב בצפת ולאחר מכן עבר לטבריה. רבינו בנה שם בית מדרש. בארה"ק יסד את קופת הצדקה לרבי מאיר בעל הנס עבור עניי ארה"ק. ענוותן. היה חותם 'השפל באמת'. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. בנו רבי משה לא התמנה לרבי כצוואת אביו הק', אשר הורה לו שגם לא יחתום שמו 'בהרב'. נפטר ב-א' אייר ה'תקמ"ח (1788). חי כ-50 שנים. ציונו בבית החיים הישן בטבריה.

אביו: ר' משה (למד אצל הבעל שם טוב). **מרבותיו:** ר' דב בער (המגיד ממזריטש). **מתלמידיו:** הרה"ק ר' שניאור זלמן שניאורסון מלאדי (בעל התניא), ר' אברהם הכהן מקאליסק, ר' ישראל מפלאצק, ר' ברוך מקוסוב. **בנו:** ר' משה. **מספריו:** יפרי הארץ- מדברי תורתו יפרי עץ- חידושים ימאמר מרדכי הארץ- סיפורים על רבינו.

הגה"ח רבי ישעיה הלוי הורביץ סיפר, ששמע מאביו ששמע מחותנו-זקנו, הרה"ג מוהרי"ש העליר זצ"ל, כי רבינו בשבתו בעיה"ק טבריה ת"ו דרכו היתה לקבל שבת קודש מוקדם. פעם אחת ישב בערב שב"ק סמוך לערב ומקטרתו בפיו. פניו היו כלפי ים כינרת וניראה שהוא טרוד מאוד במחשבותיו. הקהלה היו כולם מוכנים להתפלל, אבל רבינו לא זז ממקומו עד כמעט סמוך לשקיעה. אז זרק מידו את מקטרתו ועמד להתפלל.

כולם תמהו על כך אבל כמובן שאף אחד מהם לא הרהיב בנפשו לשאול את הצדיק על כך. כשהצדיק ישב בסעודת שבת קודש סיפר לחסידיו ומקורביו שבכל ערב שבת, כל תפילות ישראל וכל תורתם ומצוותם שעשו בכל השבוע בכל העולם כולו, מתקבצים ובאים לארץ הקודש ומתעלים לשער השמיים. כולם באים דרך ים כינרת וטובלים שם. ים כינרת שואל אותם: "באיזה זכות אתם באים מארץ תמאה להיכנס לארץ הקודש?", ותשובתם: "בזכות שמחזיקים את הישוב בארץ הקודש".

בזמן ההוא היה המנהג שהיו שולחים שד"ר מארץ ישראל לחו"ל. הוא היה מסתובב בכל קהילות ישראל, כדי לקבל את הכסף מקופות רבי מאיר בעל הנס זיע"א. אח"כ היה חוזר לארץ הקודש תובב"א עם תיבת הכסף. בשבוע ההוא אירע אסון נורא, כי השד"ר עם תיבת הכסף, שנסע דרך העיר קאנסטאנטינאפול שוודים קפצו עליו והרגו אותו ר"ל, ולקחו את הכסף.

מכיוון שהתרומה של בני חו"ל הלכה לטמיון ולא הגיעה לבני ארץ ישראל, לכן איבדו את זכותם. ים כינרת לא נתן להם להכניס את תפילתם ותורתם וכו', והדבר היה קשה לבני חו"ל. לאחר מכן התברר כי רבינו כיוון שהשוודים יתפסו ותיבת הכסף נמסרה לרב שם כדי לשלוח אותה לארץ ישראל ת"ו. רק אז הים הניח להם להכניס את תפילתם ותורתם. (מגדל עוז)

פעם אחת רבינו התאכסן אצל אחד מחסידיו. כשהסב לסעודה נשמע קול פעמונים. הרבי התעניין לפשר הקול, בעל הבית סיפר לו, כי בסמוך לו עומד בית עבודה זרה ומשם בא הצלצול. רבינו הגיב על דבריו בלשון פליאה: "איך יתכן שבית תפילות יעמוד בסמוך למעונו של איש יהודי?". עוד לפני שרבינו גמר את סעודתו הכומר החליט לפתע פתאום כי לא ראוי שבית תפילות יעמוד במקום הזה. הוא ציווה להרוס את הבניין ולעקור משם את העבודה זרה לחלוטין...

רבינו היה המקריא בתקיעת שופר אצל רבו, המגיד הגדול ר' דב בער ממזריטש. שנה אחת רבינו לא הגיע לשם בראש השנה והרה"ק יצחק לוי מבראדיטשוב מילא את מקומו. כשהרה"ק מבראדיטשוב התחיל לומר 'תקיעה'- הוא התעלף מיד. רבו המגיד הקדוש אמר לו: "מדוע חששת כשראית את אברהם אבינו ע"ה? הלא חברך רבי מנדל רואה הרבה יותר ולא חושש". רבינו היה אז רק בשנות השלושים לחייו.

הרה"ק בעל התניא זי"ע שהסתופף בצילו של רבינו, נשאל פעם על ידי הרה"ק ר' נחום טברסקי (בעל 'מאור עינים') מצרנוביל: "במה היה כוחו של ר' מנדל?", בעל ה'תניא' ענה לו: "רבי מנדל ידע מחשבותיו של כל אדם". רבי נחום המשיך לשאול: "ומה בכך?". בעל ה'תניא' ענה: "גם ידע מחשבות אדם במשך כל ימי חייו". הצדיק המשיך לשאול: "ומה בכך?", בעל ה'תניא' ענה: "כשרבי מנדל עבר בבית, הרגיש כל מה שחשבו בבית זה מעודו, וכל מה שעתידיים לחשוב בו עד עולם". הרה"ק רבי מנחם נחום זיע"א התפעל עד מאוד מעניין זה.

כשרבינו עלה לארץ ישראל, הוא שלח את המשמש שיעמוד ליד הכינרת בעש"ק ויאמר שרבי מנדל צריך דגים. המשמש עשה כן אבל חזר בידיים ריקות, כשלא העלה אפילו דג אחד. הרב שלח אותו שנית אבל גם הפעם שב בידיים ריקות. הלך רבינו בעצמו וקרא: "מנדל צריך דגים לשבת" ותיכף יצא דג גדול. תוך כדי קפיצתו מהמים התיז על רבינו עד שנרטב מכף רגל ועד ראש. רבינו אמר למשמש: "הנה יש דג לשבת".

הרב משה שמואל שפירא זצ"ל: נולד ב-י"ט אב ה'תרע"ז (1917) במינסק שבבלארוס. נקרא על שם אחי סבו ר' משה שמואל (בן ר' אריה לייב מקובנא. שימש כרב ואב"ד בוברויסק). **כבר בצעירותו הכירו בו זקני הדור כאחד מגדולי ישראל.** בשנת ה'תרצ"ג (1933) נסע ללמוד בברנוביץ'. בשנת ה'תרצ"ו (1936) נסע ללמוד בישיבת מיר שבפולין. בהגיעו לגיל גיוס נמלט מפולין. בשנת ה'תרצ"ח (1938) עלה לארץ ולמד בישיבת לומז'ה בפתח-תקווה. בשנת ה'תש"ד (1944) למד בירושלים בישיבת בן-דודו (ר' יצחק זאב סולובייצ'יק מברייסק). לאחר נישואיו למד בכלל של החזון אי"ש, ולאחר מכן קיבל את משרתו התורנית כר"מ בישיבת 'קול תורה'. באותה תקופה נסמך להוראה ע"י ר' איסר זלמן מלצר.

בשנת ה'תש"ט (1949) מונה בברכת החזון אי"ש לראש ישיבת "באר יעקב" (החזון אי"ש אמר עליו שהוא 'נשמה של עולם האצילות') ועמד בראשה עד יום פטירתו. שימש כחבר במועצת גדולי התורה של תנועת דגל התורה וחבר נשיאות מפעל הש"ס. **בעל רוח-הקודש. ענוותן. ניצול הזמן אצלו היה לשם דבר. רבים פנו אליו ונושעו.** נפטר ב-א' באייר ה'תשס"ו (2006) יום שבת, חי כ-89 שנים. ציונו בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק. בנו, ר' דוד יצחק ממלא את מקומו כראש הישיבה. הוקמה לזכרו ישיבת שערי שמועות ביישוב בית חלקיה.

סבו (מצד האב): מרן ר' רפאל (מח"ס 'תורת רפאל', חתן הנצי"ב מוולוז'ין). **אביו:** ר' אריה שפירא (רבה של ביאליסטוק). **דודו:** הרב חיים מברייסק. **אימו:** מרת מינה גולדא. **אשתו:** בת ר' אהרן ויינשטיין (ראש ישיבת "בית יוסף"-נובהרדוק בתל אביב). **מרבתי:** ר' אלחנן וסרמן הי"ד, ר' ראובן כץ, הרב שך, ר' יצחק זאב סולובייצ'יק מברייסק. **מתלמידי:** ר' יוסף יחיאל במברגר (רב הקהילה החרדית בחיפה), ר' יצחק גוגנהיים (רבה הראשי של פריז-צרפת), ר' דב דומב (אב"ד בתל אביב), ר' אורי וייסבלום (משגיח ישיבת נחלת הלויים בחיפה), ר' חיים זליבנסקי (ראש ישיבת מאור התלמוד ברחובות), ר' אברהם חפוטא (ראש ישיבת הרמב"ם בתל אביב), ר' אליקים גצל פשקס (ראש ישיבת גבעת שאול בירושלים), ר' ישראל קליינר (ראש ישיבת בית הכרם), ר' משה בונים קרויס (ראש ישיבת אור אלחנן לצעירים), ר' שריאל רוזנברג (ראש בית הדין של הרב ניסים קרליץ) ועוד רבים. **מילדי:** ר' דוד יצחק (ראש ישיבת 'קול תורה'), ר' נפתלי צבי יהודה (ראש ישיבת שערי שמועות). **חברותא:** ר' אריה לייב מאלין. **מספריו:** **יקונטרס הביאורים** - שיעורי עיון פלפול והלכה על סדר הש"ס **ישערי שמועות**- הערות וכתבים על הש"ס **יזהב משבא**- מאמרי מוסר והשקפה, פירושים על התורה, הלכה ובאגדה **יתוספי הרא"ש יחידושי הר"י מיגאש ילשמש שם אוהל**- תולדות חייו **ירבי משה שמואל שפירא**- תולדות חייו **יישורון יניחוה של תורה יארזים עלי מים יקונטרס אהל משה**

באחת הפעמים בהן שהה רבינו בצרפת לשם גיוס כספים לטובת ישיבתו בבאר יעקב, נסע הוא ברחובה של עיר ופניו לעבר האכסניה בה שהה. ברחוב בו עבר הרכב שבו נסע רבינו היה דבר טומאה. אולם הטומאה לא הייתה נראית לעין. והנה ראו זה פלא, איך שעבר רבינו ברחוב חוורו פניו, הצבע אזל מפניו והוא חש ברע. "איני יכול לנשום" אמר, וניכר היה כי הרגשתו גרועה ביותר. "מעבר לרחוב מתגורר רופא יהודי, הבה ניגש אליו" הציע אחד המלווים המקומיים. הכל חרדו לשלומו של רבנו, אשר מראה פניו החיוורות העיד כי תחושתו גרועה עד מאוד. כאשר חצה רבנו את הרחוב ונכנס לאכסנייתו, חזר הצבע לפניו. נשימתו נעשתה סדירה והרגשתו הכללית השתפרה פלאים, כאילו מאומה לא אירע. אין צורך ברופא ואפילו לא בכוס של חמין. למחרת שוב עבר רבינו באותו המקום ושוב נעצרה נשימתו ותחושה נוראה מילאה אותו. "איני יכול לנשום" אמר למקורביו ונשימתו קשה, "חש אני ברע". איש לא הבין את פשר הדבר, מה קורה לו לרבינו שחולי קשה פוקד אותו באותו המקום פעם אחר פעם?!

"הבה נכנס לרופא" הציעו המקורבים וחצו את הכביש, אך גם בפעם הזו רק יצאו מהרחוב ונשימתו שבה אליו. הוא התחזק והצבע חזר אל פניו. אז הבינו מקורביו כי ההרגשה הגרועה נבעה ממקור הטומאה שהיה ברחוב. בקדושתו המיוחדת חש הוא בטומאה הנוראה גם כאשר היא לא הייתה נראית לעין. למחרת ביקש לשנות את הדרך ולעקוף את הרחוב בו שכן מקור הטומאה, וכך עשו. הדרך התארכה מעט, אולם נשימתו הייתה סדירה. כאשר עבר ליד מקום טומאה, גם זו הנסתרת ביותר בקדושתו המופלגת חש בכל נדנדוד טומאה!

בהוראת רופאיו, הקפיד רבינו על הליכה רגלית מידי יום, אולם גם בדקות אלו היה שקוע בעסק התורה. באחת הפעמים עצר ליד לוח המודעות והתעכב לקרוא מודעה שהייתה תלויה עליו. הייתה זו מודעת ענק המכריזה על אירוע פרוץ שהיה אמור להתקיים בבאר יעקב. רבינו קרא את המודעה והמשיך ללכת. בעודם מטיילים, ביקש לחזור שוב ללוח המודעות, רוצה הוא לראות משהו. חזרו הרב ותלמידו ללוח המודעות, ורבינו נעצר בשנית ליד המודעה, מעיין בה בכאב וממשיך בטיוול. התלמיד לא הבין אולם חזקו עליו מעשיו של רבינו שכל כולם קדושה וצניעות מופלגת. והנה, מה רבה הייתה תדהמתו של הבחור המלונה, כאשר התחיל רבינו לחזור על תוכן המודעה מילה במילה: "ביום זה וזה... בשעה זו וזו... יתקיים מופע זה וזה...", חזר על תוכן המודעה באוזני התלמיד המשתומם שלא הבין פשר הדבר. מיד לאחר מכן אמר לו: "שומע אתה תלמידי, כמה טומאה אמורה לרדת לעולם ביום המדובר? עלינו להוסיף קדושה מיוחדת ביום קשה זה! זו הסיבה שחזרתי לראות בדיוק באיזה יום ובאיזה שעה מתקיים האירוע, במועד הנקוב נוסף בקדושה".

בשנה האחרונה חלה הרב שפירא ולפני כשנה נזקק לעבור ניתוח מסובך בבית חולים בשוויץ. במהלך כל החודשים האחרונים נערכו תפילות לרפואתו. יש לציין את חרדת בני הישיבה שהשכימו בבוקר לאמירת תהילים לרפואתו, ופתאום ראו איך שפרוכת ארון הקודש נופלת מעצמה. בדיעבד התברר כי ברגע נפילת הפרוכת, נפטר הרב, וכי ניצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש.

הגאון הרב צבי הירש אשכנזי זצ"ל הידוע כ'חכם צבי': נולד בשנת ה'ת"ח (1656) בטרביטש שבמוראביה. למד אצל אביו ובהמשך נסע לאובין שבהונגריה כדי ללמוד אצל סבו. בהמשך נדד לסלונקי שבחבל הבלקן והוסמך בתואר 'חכם'. שם למד במשך שנתיים. בהמשך חזר לאובין, התחתן ונולדה לו בת. לפי המתואר בספר 'מגילת ספר' של בנו, נהרגו אשתו ובתו בשנת ה'תרמ"ו (1686), כאשר בעת פעילות צבאית פגע פגז תותח בביתו ומוטט אותו על האשה והבת. הוא עצמו ברח מהעיר לפני כיבושה. נדד והגיע לסרייבו שבבוסניה שם כיהן כרב. כעבור זמן קצר יצא לחפש את הוריו שנשבו, ונפדו בברלין, ובדרכו עבר גם בונציה, באנשברך, פיורדה ופראג.

בבואו לברלין התחתן בשנית. אחר נישואיו ישב בעיר אלטונה 18 שנים, ייסד שם ישיבה, ופעל רבות לתיקוני הדת בעיר. בשנת ה'תס"ו (1715) מונה לרב של קהילות אה"ו: אלטונה, המבורג וואנדסבק, לצידו של הרה"ג ר' משה מרטנברג, בהסכם רוטציה של שישה חודשים לכל אחד. בעקבות חילוקי דעות שהתעוררו בשאלה הלכתית בדינה של תרנגולת בלי לב נאלץ להתפטר, ומונה לרב קהילת האשכנזים באמסטרדם. בעזבו את אמסטרדם, שלח את משפחתו לעיר אמדן, והוא עצמו נדד לאנגליה. עבר בקהילות רבות באשכנז ובפולין, כשבחלקן השתהה מספר חודשים, עד שהגיע בשנת ה'תע"ח ללבוב. שם כיהן כרב מספר חודשים, עד יום פטירתו. נפטר ב-א' אייר ה'תע"ח (1718) בלבוב. חי כ- 62 שנים בלבד.

סבא (מצד האב): ר' אפרים הכהן (רב קהילת אובין, מח"ס 'שער אפרים'). **אביו:** ר' יעקב ז"ק. **אימו:** מרת נחמה (בת ר' אפרים הכהן). **אישתו:** מרת שרה רבקה (בת הרה"ג ר' משולם זלמן מירלש נוימרק אב"ד קהילות אה"ו). **מרבתי:** הגאונים אביו, הרב יעקב, סבו הרב אפרים

הכהן (רב קהילת אובין), ר' אליהו קובו. **ילדיו:** מרת מרים (נישאה לר' אריה לייב מאמסטרדם), מרת רחל (נישאה לר' יצחק, בנו של ר' מאיר איזנשטט), מרת נחמה (נישאה לר' נפתלי הירץ-רבה של פשדבורג), ר' יעקב עמדין (היעב"ץ), ר' אפרים (מרבני הקלויז בברודי), ר' נתן (מרבני הקלויז בברודי), ר' אברהם משולם זלמן (רב באוסטרהא ובלונדון), ר' משה (אב"ד קמינקא), ר' דוד (אב"ד ירטשוב), ר' אליקים גצל (אב"ד קובי), מרת דבורה, מרת פריידה (נישאה לר' יעקב חרף, רבה של לשוב וגליל פודוליה), מרת פודוליה (נישאה לר' יעקב מרדכי כ"ץ אב"ד ברודא), מרת לאה, מרת אסתר. **מספריו:** חכם צבי- שו"ת.

שמחתו של מי שנודע לימים כ'חכם צבי' הייתה כפולה ומכופלת. זכה הוא לאשה כלבבו, מלאה וספוגה ביראת שמים, מקפידה על קלה כבחמורה, אשה השואפת לבעל תלמיד חכם ומוכנה להתמסר לכך בכל מאודה. בנוסף, זכה כי חותנו העשיר הפקיד בידי ערב החתונה סכום כסף עצום, על מנת שיוכל להשקיעו בעסק מכניס, ועל ידי כך יוכל ללמוד בשקט וברגיעה, ללא צורך לדאוג לפרנסת הבית. **לאחר החתונה חיפש החכם צבי סוחר נאמן, כדי שיוכל להפקיד בידיו את כספו לשותפות בעסק.** הוא פנה ליהודי שנחשב היה לאמיד, ושיושרו היה מפורסם בפי כל. הם ערכו ביניהם שטר עסקה חתום כדון והחכם צבי נתן לו את כל כספו. מידי חודש היה העשיר שולח לחכם צבי תשלום שהספיק בשפע לפרנסת ביתו, וכך ישב בנחת ולמד ללא דאגות, מתוך שבח והודאה לה' על הטוב שגמלו.

אולם כעבור כחצי שנה, נודע לו כי העשיר שעמד בפני פשיטת רגל, **לקח את כל כספו וברח למדינה אחרת.** צערו של החכם צבי היה ללא גבול, הוא הבין היטב את משמעות הדבר ביחס אליו, שכן מעתה אין לו ממה להתפרנס, ובמקום לשבת וללמוד תורה יצטרך לחפש פרנסה. **מבני משפחתו היו שלחצו עליו לפנות לאביו של העשיר הבורח, שהיה הערב החתום על השטר אותו ערך עם בנו.** אולם החכם צבי שידע כי האב אינו אדם עשיר, בלשון המעטה, מיאן לעשות זאת בשום אופן. צערו שהלך והתגבר ככל שעבר הזמן, היה ללא גבול, עד שנחלה ונפל למשכב. **יום אחד שמע כי אביו של העשיר חלה אף הוא כתוצאה מהבושות שגרם לו בנו, ומהחשש כי החכם צבי עלול לתבוע ממנו את כספו.** כששמע זאת, לקח החכם צבי את השטר קרעו לגזרים ושלחו במעטפה לאביו החולה של העשיר, **על מנת שיירגע מהידיעה שאין בכוונתו לתבוע ממנו את הכסף.** יש הסוברים שיתכן ובזכות המעשה המופלא שעשה, זכה החכם צבי לבן שיאיר את עיני ישראל - היעב"ץ - רבי יעקב (בן צבי) עמדין זצ"ל.

מסופר על רבינו, שהתארח פעם אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד, **הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעה לילה מאוחרת.** בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחוהו מקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב ובעל הבית עמד בניסיון ולא העז להוציא מילה אחת של טרוניא מפיו. ויהי היום, וגם בעל-הבית עצמו הגיע למצב שהוא כבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום נתקל בבעיות שונות בענייני מסחרו, ובלבו הצטבר מלאי של תחושות כעס ומרירות **וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור.** אמנם הוא לא אמר לו במפורש שיצא מביתו, אבל הנימה שהייתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד היום.

מיד לאחר מכן הרגיש בעל-הבית בדבר, **התחרט מאוד על כך ואף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.** והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטה הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. ה"עסקה" נחתמה בו ביום וכבר למחרת יצא ה"חכם צבי" מן הבית ועבר להתגורר בעיר הסמוכה.

בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: **"אתמול, כאשר לא התגברת על עצמך, היה היום האחרון שהייתי צריך להישאר אצלכם. עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר כך מן השמים שזה יהיה היום האחרון.** אם היית זוכה להתגבר עוד שעה קלה בלבד ולא היית נוהג עמי בפזיזות ומתרעם על הקשיים שגרמתי לך ע"י לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, עכשיו שלא זכית לכך בנים מופלגים בעשירות ובממון יהיו לך. תלמידי חכמים לא יהיו לך". ואכן כך היה. רוטשילד זכה לעשירות, אך לא לבנים תלמידי חכמים.

הגאון הרב אברהם יצחק גליק זצ"ל - נולד בשנת ה'תקפ"ו (1826) בוורטש אשר ליד דברצין. לאביו נולדו מספר ילדים בטרם נולד רבינו אולם הם נפטרו ל"ע עוד כשהוא קטנים. על כן נדר, שאם יתקיים רבינו, יצום כל ימי שני וחמישי עד שיכניסו לחופה. כבר בילדותו התפרסם רבינו כעילוי והיה כבר בקי וחרף עצום בתורה הקדושה. כשהגיע לגיל שנים-עשרה לא נמצא מלמד, שיכול ללמדו בהתאם לרמתו הגבוהה, ולכן נשלח ללמוד באלקאני. בהמשך עבר לבאניאהד ושם למד. בכל מקום שלמד התפרסם כבחיר התלמידים. לאחר נישואיו ישב שלוש שנים בבית חמיו ובמשך כל הזמן שקד על התורה הקדושה. שמו התפרסם ומספר קהילות גדולות ביקשו שיבא אליהם וישמש כאב"ד. ביניהם קהילת נירדהאד. אולם רבינו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה לכן עבר לעיירה קטנה האלאס.

שם שכר חלקת אדמה. הקב"ה הצליח דרכו והוא התעשר ובמקביל החזיק ישיבה, ובה כשלושים תלמידים וכיהן שם כאב"ד. לאחר מספר שנים נשרף כל רכושו, ובתו נפטרה עבר לכהן כאב"ד בעיר טאלטשווא במשך כחמישים שנים. טאלטשווא לא היתה מפורסמת והתגררו שם בסך הכל כ-60 משפחות. אולם לאחר שרבינו ישב על כיסא הרבנות, המקום התפרסם מאוד ומכל הסביבה התקבצו סביבו תלמידי חכמים. מיעט באכילה ושינה ועסק ברוב היום בתורה ועבודה באופן מופלג ובלתי ניתן לשיעור. נפטר ב-ב' אייר ה'תרס"ט (1909). חי כ-83 שנים. ציונו בעיר טאלטשווא שבהונגריה. בנו, ר' אליעזר מילא את מקומו.

אביו: ר' משאי (שמאי). **אימו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת חוה רייצא שרה (בת הגה"ק ר' ישעיה בנט-אבדק"ק קאלוב. נישא בשנת ה'תר"ו-1846). **מרבתי:** הגה"ק ר' שמואל שמלקי קליין (אב"ד באלקאן ומח"ס 'צור החיים'), הגה"ק רבי יצחק צבי מרגרטן, הגה"ק ר' יצחק משה פרלס (אב"ד באניאהד). **ילדיו:** ר' מרדכי (מח"ס 'חצר המלך' על הרמב"ם. נפטר בחיי אביו), ר' אליעזר (מילא את מקומו ברבנות). **חתני:** הגאונים ר' אברהם הלוי יונגרייז (אב"ד טשנגר-נישא למרת אסתר), ר' יחזקאל בנט (אב"ד וואראל). **מספריו:** **באר יצחק** - על מסכות גיטין וחולין **יד יצחק** - שו"ת (כתשע מאות בירורים הלכתיים שנכתבו כתשובה לשאלותיהם של רבנים מכל רחבי הונגריה וטרנסילבניה). חיבר מספר שירי קודש ביניהם שיר על סדר המורה לרמב"ם.

מעשה נורא שאירע לרבינו כשהיה נער צעיר המעובד מהספר 'באר יצחק' על מסכת גיטין. בעיר בה הנער השקדן וברוך הכישרונות, אברהם יצחק גר ת"ח מפורסם ומופלג בתורה שהיו לו שני בנים ששלח ללמוד בת"ת בו רבינו למד. רצון עז היה לת"ח שבניו יגדלו בלימוד התורה ויתעלו בלימודם, עד שיעשו 'לגדולי הדור'. ציפיות גדולות היו לו, אך כגודל הצפייה, כך רבה האכזבה, כאשר התברר לו, כי בניו אינם עולים כל כך בסולם המעלות כפי שצייר בעיני רוחו. היה קשה לו ביותר לראות תלמיד בשם אברהם יצחק שעלה במעלות התורה הרבה יותר מבניו. "בושה גדולה בשבילי", חשב בלבו, "שאברהם יצחק ידע את כל מה שלומדים בהבנה מלאה, ויאפיל בזאת על ידיעת התורה של בני. לא ייתכן, שיעלה בחוכמתו עליהם". קנאתו הקשה בילד המסכן, והחכם הזה הלכה וגברה. עובדה זו שיטתו ילד העולה בהשגותיו על בניו, הייתה מעל לכוח סבלו... היא לא נתנה לו מנוח ביום ובלילה, עד כדי שיבוש דעתו.

יום אחד נכנס הרב הקנאי, שהיה ידוע כת"ח מופלג, ללמד של הילד והורה לו בתוקף, שילך ויודיע לאבי הנער שאברהם יצחק לא מסוגל ללמוד גמרא. המלמד חשש ממנו ולכן עשה כדבריו. הוא ניגש לאביו של אברהם יצחק, שהיה אדם פשוט ותמים ואמר לו: "מאוד רציתי לעשות מבנך ת"ח. לצערי אני רואה, שכל מה שאני משקיע ומלמד את בנך הוא לא מבין. אין לו מספיק כלים כדי להתעלות בתורה. חבל שתשלם שכר לימוד כה גבוה". כששמע אבי הנער את דברי המלמד, הזדעזע ופרץ בבכי נסער. הוא החליט להתייעץ עם אותו ת"ח (שקינא בבנו) ושאל: "מה לעשות עם הבן שלי". הוא סיפר לת"ח מה שקרה. הוא הקשיב לדבריו, 'השתתף בצערו' ויעץ לו, כי יבקש מהמלמד שלא ילמד את בנו גמרא אלא רק מה שיהודי צריך לדעת: להתפלל וילמד קצת פסוקים מהחומשים עד כמה שיכול לתפוס. שוב פרץ אבי הנער בדמעות ששמע את הדברים ובכה: "וכי על הנער הזה התפללתי?!". בלית ברירה האב עשה כעצתו.

ברוב שעות היום, כשלימד המלמד גמרא עם רש"י, היה אברהם יצחק נשלח מחוץ מהכיתה. רק כאשר למדו חומש, ישב עם חבריו ולמד. כך נמשך הדבר מספר שבועות. יום אחד הגיע מלמד חדש לכיתה. גם הוא המשיך לנהוג כן כפי שקיבל מקודמו. בשעה שלימד גמרא, המלמד הבחין כי הנער שהיה אמור בשעה זו לשוטט בחוץ, מאזין בקשב רב לשיעור מבחוץ. המלמד קרא לנער ובחן אותו על דף הגמרא שלימד. להפתעתו הנער הבין את כל לימוד הגמרא באופן שוטף יותר משאר התלמידים. הוא פנה לתלמידים ושאל: "מדוע אברהם יצחק בחוץ ולא לומד גמרא?". התלמידים ענו: "מוחו חלש ואינו תופס. לכן המלמד החליט שלא להכביד עליו". כששמע המלמד את הדברים הבין כי מזימה מאחורי העניין. כשהוא נסער עד עמקי נפשו פנה לאבי הנער ושאל: "מדוע בנך לא לומד גמרא, הרי הוא חכם מעל בני גילו?".

אביו סיפר את מה ששמע מהמלמד ואת העצה שקיבל מהת"ח. המלמד אמר לאבי הנער: "אני אלמד אותו באופן פרטי. אם בסוף הזמן הנער יבחן על חמישים דפי גמרא ולא ידע אותם, אל תשלם לי מאומה! בטוחני, כי בנך יהיה לתפארת בישראל!". ואכן כך היה. הנער ראה סימן ברכה בלימודו והתעלה בידיעותיו וגדל בתורה מאוד. כשנעשה כבן 12 לא נמצא מלמד שיכול ללמדו בהתאם לרמתו הגבוהה. כשהתברר לאבי הנער קנאתו הקשה של אותו ת"ח שסמך עליו, ואיזה אסון כמעט המיט על בנו, העביר את בנו ללמוד בעיר רחוקה. שם אברהם יצחק המשיך להתעלות בתורה עד שנעשה לת"ח מופלג. אותו ת"ח שיעץ, התחרט מאוד על המעשה שעשה. מידת הדין פגעה בו, בניו שקיווה לראותם גדולי עולם, התרחקו מהתורה. האחד נעשה מנהל חוות סוסים והשני איכר. מאותו מעשה חזר בו הת"ח ממידתו הרעה, וקירב באהבה את ר' אברהם יצחק. כשחזר לבית אביו, כיבדו לדרוש בביה"כ. לאחר הדרשה קם הת"ח ונשקו על ראשו בפני כולם.

הרב הגאון יעקב יוסף זצ"ל - נולד במוצאי שמחת תורה, שנת ה'תש"ז (1947). למד בישיבות פורת יוסף, כולל קול יעקב ובמוסד הרב קוק. עשרות שנים שימש כרב שכונת גבעת משה בירושלים, והתגורר בשכונת שמואל הנביא. שימש כראש ישיבת 'חזון יעקב'. שימש חבר בגוף הכשרות בד"ץ 'ישא ברכה'.

הרבצת התורה שלו הייתה מופלאה עד מאוד. מסר שיעורי תורה בכל רחבי הארץ, והגיע לכל מקום, שאליו התבקש. הפך את בית-הכנסת בורוכוב בשכונת הבוכרים למקום של הרבצת תורה. **גאון. בקי בש"ס ובפוסקים בצורה מדהימה. את כל ארבעת חלקי השו"ע ידע על בוריים.** בכל נושא שהיה נשאל- היה עונה במדויק ומצטט את המקור כולל סימן וסעיף, ואם היה מופיע מספר פעמים בשו"ע, היה מציין בדיוק את מספר הפעמים והסימנים.

גם לאחר שהתגלתה המחלה המקננת בגופו סירב בכל תוקף להפסיק את שיעוריו. מעולם לא איחר או הפסיד שיעור. לא היה אצלו חופשות או 'בין הזמנים'. בשבוע לפני פטירתו עוד אמר שיעורים במסירות נפש עילאית. ענוותן מופלא. את נסיעותיו ממקום למקום עשה באוטובוסים, והשתדל להימנע מאור הזרקורים. ברוב ענוותנותו, ביקש שלא לשבח אותו בהספדים מלבד עניינים של זיכוי הרבים.

ביקש לכתוב על מצבתו משפט קצר בלבד: **"פה נטמן עבדך בן אמתך יעקב חי בן מרגלית"**. נתבקש לבית-עולמו ביום שישי ב' אייר ה'תשע"ג (2013). על אף ההתראה הקצרה לפני כניסת השבת השתתפו בהלווייה כמאה אלף אנשים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. חי כ-66 שנים.

אביו: הרשל"צ הרה"ג מרן עובדיה יוסף זצ"ל. **אמו:** מרת מרגלית ע"ה. **אשתו:** מרת נצחיה. **ילדיו:** מרת מרגלית, ר' עובדיה, ר' יהונתן, ר' משה יוסף, מרת רחל, ר' עמרם, ר' אברהם ומרת ציפורה. **מרבתי:** מרן הגאון רבי שלמה זלמן זלמן אוירבך, מרן הגאון ר' יוסף שלום אלישיב.

ר בינו מסר את כל חייו למען זיכוי הרבים וראה בזה את שליחותו בעולם. כל הזמן היה רץ ממקום למקום בשביל למסור שיעורים ולזכות את הרבים, זה התחיל בשיעור הלכה קצר אחרי הנץ והסתיים בשעות הלילה המואחרות. בשנה וחצי האחרונות הכל ראו את גודל מסירות נפשו לזכות את הרבים למרות מחלתו, הוא הגיע למצבים, שהמחלה ל"ע התפשטה לכבד, וזה היה שורף לו את הדם בגוף. הוא היה מגיע למצב של המוגלובין 7-8 **עד כדי כן שבשביל שהוא יעבור את הכביש, היו צריכים לעצור את התנועה! ולמרות זאת הלך ונתן שיעורים גם במצב קשה זה. אחרי טיפולים כשהיה יום שלם בביה"ח, היה יוצא ישר לשיעור.**

פ עם כשהיה צריך לעשות בדיקת C.T, הרב היה צריך לשתות חומר מסוים, היות שהחומר גורם לשיקוף, ואפשר לראות במכשירים מה מצב הגידול ה". הרב הגיע בבוקר לבית חולים ושתה את החומר והרופאה אמרה לו, שהוא צריך לחכות שלוש שעות, כדי שהחומר ייספג בגוף ורק אחר כך יהיה אפשר לעשות את הבדיקה, ואותו יום היה יום רביעי, שהיה מוסר שיעור בכלל, באותה שעה הוא אמר: "בשביל מה אני אשב פה שלוש שעות?" הוא שאל את הרופאה, אם הוא יכול לצאת שעה ולחזור, והיא אישרה לו, **הוא בא לכולל נתן שיעור וחזר לבית חולים!**

מר אליהו שאלתיאל הי"ו מתלמידיו המובהקים של רבינו סיפר: "עם כל גדלותו בתורה, הרב היה מתנהג עמו בענוה יתירה, ונוהג עמו כחבר. הייתה איזו משפחה בקרית עקרון שהרבה שנים לא היו להם ילדים, הרב בירך אותם, והם זכו, שנולדו להם הרבה ילדים **בזה אחר זה.** ההורים התקשו בצער גידול הילדים, בפרט שהיה להם בית קטן. סיפרתי לרב שמשפחה זו זקוקה לעידוד וחיזוק. לאחר השיעור, ללא שהיות, הרב הורה לי שניסע לאותה המשפחה. הרב נכנס לבית בשיא הפשטות, הפגין את השמחה הרבה שלו מהילדים החמודים. **הושיב את הילדים על ברכיו, השתעשע עמם, ויצא...**"

חמישה ימים לפני שהלך לעולמו, חבק הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל נכד נוסף. לרב עובדיה יוסף, בנו של רבי יעקב, נולד בן במזל-טוב. הרב עובדיה הגיע אל בית-החולים הדסה עין כרם שם היה אביו מאושפז, והציג בפניו את נכדו החדש. אחרי שהרב צחק"ל ברך את הבן והנכד, אמר הבן לאביו הגדול: **"אבא, ביום שני הברית, אנחנו רוצים שאתה תהיה הסנדק שלנו"**. הרב יעקב השיב לבנו הרב עובדיה: **"נדבר במוצאי שבת"**.

ביום שישי, השיב הרב יעקב יוסף את נשמתו ליוצרה. ר' עובדיה (נכדו של מרן), התיישב במוצאי שבת ללמוד את הלכות אבילות מתוך ספרו של של סבו הגדול מרן פוסק הדור רבי עובדיה יוסף שליט"א. כשהגיע להלכות ברית מילה באבלות, הוא גילה, כי אביו הגדול ר' יעקב צחק"ל מתח קו מתחת לשורות הבאות: **"שאף אם נולד הבן לפני פטירת המת, יום הכנסתו לברית היא לידתו, כמו הגר שהתגייר ביום המלו כקטן שנולד דמי, ע"כ. ונפקא מינה שיש להקל בחומרת האבלות שבתוך י"ב חודש"**.

הרב עמרם יוסף, בנו של רבינו סיפר: **"בראש השנה האחרון, כשהגענו לפיוט של 'ויהי אחרי מות', אבא בכה ובכה ואף אחד לא הבין למה. מעולם זה לא קרה כך"**.

פעם אחת בערב סוכות הגיע לשיעור בישיבת 'חוט של חסד', אך מכיוון שערב סוכות היה, לא היו נוכחים תלמידים בישיבה, כל אחד הלך לעזור בביתו, בחצר הישיבה בנו מספר בחורים את הסוכה יצא אליהם חכם יעקב ואמר: "אולי ייכנס תלמיד אחד לפחות, שנוכל לקיים את השיעור".

סיפר משגיח הישיבה, שמדי פעם אמר לרב יעקב: הרב, חבל שתבוא בבין הזמנים לא יהיו כמעט תלמידים, ואין זה כבוד התורה", הרב יעקב הנהן בחיך, אך בבין הזמנים הופיע גם אם היה תלמיד אחד.

מר אליהו שאלתיאל הי"ו, תלמידו המובהק של רבינו, למעלה מ-40 שנים. מספר על מסירות נפש רבינו לתורה: "בכל יום חמישי הייתי מסיע את הרב למסור את שיעוריו ברחובות, קרית עקרון, ומושב בני עייש.

גם בחול המועד פסח האחרון, כשהרב היה בחולשה נוראה, הוא לא ויתר על השיעורים, למרות המאמץ הכרוך בטלטולי הדרך אל מחוץ לעיר. כשהגענו לרחובות, הרב, לא יכול היה ללכת בכוחות עצמו, ואפילו להוציא את רגלו מהמכונת הוא לא יכל מרוב תשישות. אך למרות הקושי הוא לא ויתר על מסירת השיעורים".

ויפר בנו הרה"ג רבי משה יוסף שליט"א על מסירות נפש של אביו: "יום אחד הגעתי הביתה והוא חזר משיעור, לא יאומן כי יוספר, מרוב חולשה ביקש ממני שאוריד לו את המעיל והחליפה ולאחר-מכן הוא הכניס את היד לכיס ולא יכול היה להוציא את היד בחזרה מרוב חולשתו. הוא ביקש ממני, שאוציא לו את היד מכיסו! במצב כזה הוא היה נותן שיעורים!"

מר אליהו שאלתיאל הי"ו, תלמידו המובהק של רבינו מספר: "לרב הייתה מידת הכרת הטוב באופן יוצא מהכלל. על כל דבר קטן שעשיתי למענו היה מודה לי. בכל שבוע כשחזרנו לביתו, הייתי מגיש לרב כיבוד קל של מזונות. לאחר שהרב היה גומר לאכול ומברך ברכת 'מעין שלוש', הוא היה מרים קולו ומברכני ב'ברכת האורח', שנוהגים לאומרה ב'ברכת המזון' בלבד. כשלא יכולתי להסיע את הרב לשיעורים, בגלל שמחה משפחתית וכדומה, בני היה מסיע את הרב, וכמובן שהייתי נותן לבני את הכיבוד, שיגיש לרב בחזרה מהשיעורים. גם אז הרב לא חרג ממנהגו, לאחר שהרב היה מסיים לברך את ברכת 'מעין שלוש', היה מתקשר אליי מהמכונת, ומברכני ב'ברכת האורח'. ואם לא שמעתי את הצלצול ולא עניתי לשיחה, אז הוא היה משאיר לי את 'ברכת האורח' במשיבון הסלולארי".

הכרת הטוב של הרב הייתה מדהימה, מספר משגיח הישיבה, שהיה בכל חודש מעביר לרב את ה'משכורת' עבור השיעורים, הרב היה כל כך מודה, כאילו שלא מגיע לו, על אף שהמשכורת הייתה קטנה לפי ערכו.

לפני כעשור הייתה ישיבת הבחורים בליפתא (בפאתי ירושלים) חכם יעקב היה מגיע אף לשם לעיתים באוטובוס להעביר שיעור, יום אחד הגיע הרב אך ביהמ"ד היה באמצע ניקיון, (המנקה שכח מהשיעור של הרב) לא פחות ולא יותר הרב תפס את מקל הגומי והחל לגרוף את המים באומרו: "מאוחר לשיעור".

הרב חכם משה זקן מאזוז זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"א (1851) בג'רבה שבתוניס. בצעירותו למד אצל הגאונים חכם אברהם הכהן, חכם סאסי מעתוק כהן יונתן וחכם חיים הכהן שהיה לרבו המובהק של רבינו. בשנת ה'תרל"ב (1870) התבקש לנהל את ענייני הקהל ברובע 'כבירה' שבג'רבה - תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. בשנת ה'תרל"ו (1875) התמנה לדיין בעיר ג'רבה. בשנת ה'תרס"ה (1905) התמנה לאב בית הדין. העמיד תלמידים רבים. רוב חכמי ג'רבה בדורות האחרונים סומכים ומתבססים על הוראותיו ופסיקותיו. בחכמתו הרבה ידע כיצד לדאוג בין בני זוג שלא יתגרשו. נפטר ביום ב' אייר ה'תרע"ה (1915). ציונו בג'רבה. חי כ-64 שנים. לאחר זמן הועלאו עצמותיו לארץ.

אביו: ר' כמוס. **אשתו:** הרבנית מימיה. **מרבותיו:** חכם אברהם הכהן, חכם סאסי מעתוק כהן יונתן, וחכם חיים הכהן (רבו המובהק של רבינו). **מתלמידיו:** הצדיקים רבי מכלוף עידאן, רבי חיים חורי, רבי מרדכי אמייס הכהן, רבי יוסף בוכריץ. **מספריו:** **יסבר פנים** - חידושים על הש"ס **שערי משה** - שו"ת וחידושים בהלכה **שערי תורה** - חידושים ודרושים בהלכה **שם משה** - עניינים שונים **צדיק ונשגב** - על מסכת ביצה **ויקהל משה** - דרושים **יקרא משה** - חידושים על התנ"ך ומאמרי חז"ל **הוראת זקן** - דינים והלכות באורח חיים ויורה דעה בערבית יהודית.

בערב שבת קודש, ב' אייר ה'תרע"ה, נפטר באי ג'רבה אב בית הדין הגאון רבי משה זקן מאג'וז זצ"ל. הצדיק נפטר כבן שישים וארבע שנים. על ההספד העידו "כי מעולם לא נעשה הספד מר וגדול כהספדו של רבינו הגדול זצוק"ל". מקהילת ג'רבה נשלחו מברקים גם לקהילות אחרות, להודיע על האסון המר. המברק הגיע גם לקהילת תאטווין ובו בקשה לדרוש בשבת בשבח הצדיק הנפטר לכבוד התורה ולומדיה. המברק הגיע בזמן לא נוח. באותו יום שישי הגיעו נחילי ארבה לעיר וכיסו את עין הארץ.

המושל ציווה על כל תושבי העיר והיהודים בכללם לצאת ולגרש את הארבה לפני שיאכל את כל העשב והעצים. בני הקהילה עמלו בפרך בניסיון גירוש הארבה ונבצר מהם להתכונן כראוי לשבת קודש. יתר על כן, הם חששו פן יאלצו לעסוק במלאכה זו גם בשבת עצמה. יש בכך משום ביטול עונג שבת, תפילה בציבור ולא יוכלו גם להעלות את זכרו של הצדיק הנפטר ברוב עם כראוי לכבודו, והכל מפני גזירת המושל ומורא עונשו.

בין העוסקים בגירוש הארבה היה גם הגאון רבי דוד כהן זצ"ל, רבה של העיר תאטווין. תוך כדי עבודה, נשא את עיניו השמימה ואמר בקול רם: "ריבונו של עולם, אם כבודו של הרב הגדול זכותו תגן עלינו יקר בעיניך, מתחננים אנחנו לפניך שמחר לא ישאר ארבה אחד בכל גבול העיר, כדי שנוכל לחלוק לרבינו את הכבוד הראוי!". החמה עמדה לשקוע. שבורים ורצוצים פנו היהודים לקבל את פני שבת המלכה ולאזור כוח ליום מחר.

למחרת השכימו והנה הארבה באופן פלא נעלם מן העיר. לא נותר אפילו אחד! הכל נאספו לתפילה נרגשת, ושמעו דברים בשבח רבי משה זקן מאג'וז זצ"ל. רבה של העיר פנה לשלושה דיינים וביקש מהם שיחקקו את המעשה המופלא לדורות בגביית עדות! (מעובד מתוך 'מעין השבוע' שהביא מתוך הספר 'שפתי צדיק')

מעשה באדם שכלתו לא ידעה לאפות לחם בתנור. כל לחם שהיתה אופה היה יוצא שחור כפחם. האיש ניסה להשפיע על בנו לגרש את אשתו אך קודם לכן, האב ובנו באו לפני רבינו וסיפרו לו על העניין. רבינו קבע להם מועד להגיע אליו עם הכלה ביום פלוני אחר הצהריים. לאחר שיצאו מבית הצדיק הרב ביקש מאשתו כי ביום המיועד תאפה לו לחם שחור כפחם ותעטוף אותו יפה במפית.

כשהגיע היום, האב ובנו באו עם הכלה. הרב עסק אז בלימודו. לפתע אשתו לאכול קראה לו. הרב אמר לה שתמתין מעט עם הארוחה כי יש אנשים שממתנים לו. האנשים מיהרו לומר כי יש להם זמן וקודם הרב יסעד את ליבו. הרבנית הגישה את האוכל והלחם. הרב ניגש ליתול ידיו, הוציא את הלחם מהמפית ולנגד האב ובנו נגלה הלחם שאשת הרב אפתה שחור כפחם, הרב אכל אותו לאיטו כאילו רגיל בו. האב ובנו רואים ומשתאים. האב פנה לבנו ואמר: "אם הרב רגיל לאכול לחם כזה וסובל כך מאשתו, מה אנחנו נאמר?". מיד הם ביטלו את תוכנית הגירושין. (מעובד מתוך 'מעשי חכמי הספרדים')

הרב מאיר מאזוז מספר על רבי משה זקן מאזוז שהיה רבה של חארה סגירה בג'רבה. אחד הסיפורים הוא שאביו של הרב לקח אישה שניה. אותה אישה מסיבותיה לא הרשתה לבן רבי משה זקן מאזוז לקחת כלום. כשהיה רבינו צריך שמן ללמוד תורה לאורו, הוא היה שולח את אשתו למטבח. היא היתה לוקחת שמן בפיה ומביאה אותו לבעלה כדי שיוכל ללמוד תורה לאורו. אחרי שנים רבות עלתה משפחתה של הרבנית לארץ ישראל. הרבנית ביקשה גם כן להצטרף איתם ולעלות גם היא אבל בסוף ימיה לקחה בשיתוף ברגליה רח"ל. היא ביקשה מהם שיוליכו אותה לקבר בעלה הרב ז"ל. הם לקחו אותה לשם. כשהגיעה לשם היא בכתה ואמרה: "זכור נא כי כל התורה שלך ממני באה, שהייתי מביאה לך את השמן בפי, וכעת אתה שוכח אותי?". היא לא זזה משם עד שהבריאה וחזרה ברגליה לביתה זכתה לעלות לארץ אם משפחתה. ציונה בבאר שבע. (גדולי ישראל)

רמי מדאר סיפר: אני הייתי אחד מכמה חברי שהוציאו את עצמותיו של הרב משה זקן מזוז. אותו יום היה יום בהיר מזג אוויר טוב רגוע. אנחנו חופרים עד שהגענו. היו כמה ספרי תורה קבורים לצדו של הרב. כשפתחנו את קברו של הרב רק הרמנו את הבלוק הראשון והנה פלא פלאים המזג אוויר ברגע אחד התהפך פתאום רוח חזקה ממש כמו טורנדו ופתאום התחילו לרדת טפטופים של גשם. כולם ברחו למצוא מחבוא. אני הייתי בהלם מתבונן במחזה המופלא. רבי ברכיה דיעי ניגש אלי משך אותי ואמר: "מה אתה מסתכל, זה רב גדול". אמרתי לו: "חבל שלא הבאתי מצלמה וצילמתי את המחזה" (בזמנו לא היה פלאפון עם מצלמה). תוך דקה הכל נרגע שוב כאילו לא קרה שום דבר הכל חזר להיות בהיר שמש זורחת. חזרנו להוציא את עצמותיו של הרב הקדוש.

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים להשתמש
בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com**

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים